

Aan de gemeenteraad

datum	31 augustus 2021
behandeld door	M.H. Merkelbach
ons kenmerk	2021-0098893
telefoonnummer	14 078
onderwerp	Artikel 40 vragen OP vervolgvragen PFAS gehalte in drinkwater en PFAS inname door de bevolking

Geachte heer/mevrouw,

Op 13 juli 2021 zijn door de OP-fractie artikel 40 vragen gesteld over het PFAS gehalte in drinkwater en PFAS inname door de bevolking. Op 19 juli a.s. heeft het college laten weten dat zij vanwege het zomerreces de beantwoording nu pas kunnen sturen.

Wij delen uw zorgen over de verontreinigingen van PFOA in de bodem en het grondwater, en de mogelijke effecten hiervan op de volksgezondheid. Echter de invloedssfeer van de gemeente op dit dossier is beperkt en ligt grotendeels bij andere instanties. De gemeente is al regionaal actief op het dit dossier, o.a. door advisering op vergunningsaanvragen van Chemours / Dupont en door de aansprakelijkstelling van Chemours c.s.

In deze brief beantwoorden wij de gestelde vragen. De OP-fractie verzoekt om de volgende informatie:

Vraag 1:

"De vergunningverlening zou derhalve moeten verbeteren op de volgende punten:

1. heldere afspraken tussen bevoegd gezagen over de rolverdeling bij (in)directe lozingen;
2. uitvoeren van verbeteringen in de praktijk van vergunningverlening o.a. op het gebied van capaciteit en kennisontwikkeling;
3. uitvoeren van de motie Laçin over een handreiking voor het bevoegd gezag t.a.v. de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening bij vergunningverlening;
4. de ABM- en Immissietoets moeten toegepast worden bij oevergrondwater en indirecte lozingen."

- Kunt u aangeven in hoeverre bovenstaande vier (4) verbeterpunten uit 2017 reeds zijn geëffectueerd?

Antwoord 1: De rolverdeling van het bevoegd gezag bij (in)directe lozingen is geregeld in de wetgeving (o.a. Wet milieubeheer, Kaderrichtlijn Water en Activiteitenbesluit). Vergunningverlening hierover in de regio Zuid-Holland Zuid wordt

uitgevoerd door Rijkswaterstaat, waterschappen Rivierenland en Hollandsche Delta, de provincie Zuid- Holland (via OZHZ en DCMR) en de gemeenten (via OZHZ). Dit afhankelijk van de situatie en de van toepassing zijnde wet- en regelgeving. De kwaliteit van het oppervlaktewater in de Beneden Merwede wordt ook bepaald door bovenstrooms gelegen lozingen, waarvoor weer andere gemeenten en waterschappen en zelfs andere landen bevoegd gezag zijn. Bij de vergunningverlening wordt voor zover wij weten een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening meegenomen, evenals een ABM- en immissietoets – indien van toepassing.

Vraag 2:

- Met name drinkwaterbedrijf Oasen maakt gebruik van oevergrondwater. Kunt u misschien ook specifiek voor dit bedrijf aangeven in hoeverre de bovenstaande verbeterpunten reeds zijn geëffectueerd?

Antwoord 2: Indien OASEN een onttrekkingsvergunning aanvraagt, dan wordt deze getoetst tegen de vigerende wet- en regelgeving door het bevoegd gezag (provincie Zuid-Holland). Voor zover ons bekend gaat dit alleen om het te onttrekken volume grondwater. De zuivering van dit grondwater voordat het drinkwater is staat hier los van.

Vraag 3:

- Kunnen wij er van uit gaan dat deze nieuwe gegevens (van Oasen) kloppen?

Antwoord 3: Wij hebben geen aanwijzingen dat de meetgegevens van OASEN niet kloppen.

OASEN rapporteert in mei 2020 een gemiddelde waarde van 14 nanogram/liter PFAS (PFOA) voor het drinkwater in Papendrecht. Dat is ruim beneden de veilige richtwaarde van 87,5 n/l die door het RIVM is vastgesteld.

Momenteel (2021) is de gemiddelde waarde van het drinkwater in Papendrecht 1,1 ng/l. Zie ook: <https://www.oasen.nl/drinkwater/aanvullende-informatie-over-pfas#wat-meet-oasen-het-drinkwater-4>

U heeft zelf een steekproef uit laten voeren met een zelf genomen monster bij een ander laboratorium. De kwaliteit van het drinkwater blijft ook hierbij ruim onder de veilige richtwaarde van het RIVM. Hiermee voldoet het aan de huidige eisen voor het gebruik van veilig drinkwater. Het resultaat van uw steekproef is hoger dan de gemiddelde waarde die Oasen over 2020 opgeeft, maar vermoedelijk ligt het wel binnen of rond de bandbreedte die Oasen meet. Bovendien hebben wij geen gegevens over de manier waarop het monster is opgeslagen etc. Wij zijn daarom zeer terughoudend om op basis van één enkel monster conclusies te trekken over de betrouwbaarheid van de data van Oasen.

Vraag 4:

Volgens de ons (OP) bekende informatie zullen de meeste inwoners van Papendrecht ruim boven de aanbevolen maximum somminname van PFAS uitkomen.

- Is het college het hiermee eens?

Antwoord 4: Het is aan het RIVM en de rijksoverheid om veilige waarden te bepalen, waarbij maatschappelijke belangen op een goede manier worden afgewogen. De invloed van de gemeente Papendrecht daarop is beperkt. De gemeente Papendrecht heeft ook niet de deskundigheid en de capaciteit om zich in deze discussie te mengen.

<https://www.rivm.nl/pfas/vraag-antwoord/efsa#Schadelijk>

Meer informatie over wat OASEN doet aan de drinkwaterkwaliteit vind u op:

<https://www.oasen.nl/drinkwater/aanvullende-informatie-over-pfas>

Vraag 5:

- Bent u als college, alles afwegende, toch niet de overtuiging toegedaan dat het verstandig zou zijn om de inwoners van Papendrecht wel voor te lichten?

Antwoord 5: Blootstelling aan PFAS via drinkwater, voedsel en voedselverpakkingen is een landelijk probleem. Het is ons bekend dat RIVM en de betrokken ministeries deze problematiek serieus nemen. De oplossing voor deze problematiek kan ook niet lokaal worden gevonden. Wij zijn daarom van mening dat het niet aan de gemeente Papendrecht is om hier extra voorlichting over te geven. Informatie over PFAS en het dossier Chemours is o.a. te vinden op de website van gemeente Papendrecht, RIVM, GGD, OASEN.

Vraag 6:

- Kloppen de gegevens van OASEN nu wel?
- Waarop baseert het college deze aanname?

Antwoord 6: Zoals bovenstaand aangegeven hebben wij geen aanwijzingen dat de meetgegevens van Oasen niet kloppen.

Vraag 7:

Gesteld dat de gegevens van OASEN kloppen, dan nog is er een gemiddeld te hoge inname van PFAS stoffen op grond van de hierboven genoemde voedingsmiddelen. Dan wordt het toch tijd voor een informatie c.q. voorlichtingscampagne? Alleen al vanwege de toepassing van het voorzorgsbeginsel zou dat wenselijk c.q. noodzakelijk zijn.

- Hoe kijkt het college hier tegenaan?
- Is een informatie c.q. voorlichtingscampagne over de (zeer) schadelijke effecten van PFAS op de menselijke gezondheid, gelet op alle kennis en ervaringen die de afgelopen jaren door schade en schande werden opgedaan, dan toch niet op zijn plaats?

Antwoord: Uitgaand van de gemiddelde drinkwaterkwaliteit zoals gerapporteerd door Oasen in 2020 (14 ng/l) volgt uit uw rekensom dat de wekelijkse blootstelling via het drinkwater de EFSA norm niet overschrijdt. De over 2021 gerapporteerde drinkwaterkwaliteit (1,1 ng/l) is nog aanzienlijk beter. Zoals bovenstaand aangegeven is blootstelling aan PFAS een landelijk probleem. Wij zijn daarom van mening dat het niet aan de gemeente Papendrecht is om hier extra voorlichting over te geven.

Informatie over de schadelijkheid van PFAS stoffen is met name te vinden bij het RIVM en de GGD. De gemeente faciliteert in het vinden van deze informatie, o.a. via het verwijzen naar informatie via haar eigen website.

NB: los van bovenstaande blootstelling via het drinkwater heeft de gemeente Papendrecht samen met buurgemeenten Dordrecht, Sliedrecht en Molenlanden het RIVM een onderzoek laten doen naar de blootstelling aan PFAS via volkstuingewassen (<https://www.rivm.nl/publicaties/herziening-risicobeoordeling-genx-en-pfoa-in-moestuingewassen-in-dordrecht-papendrecht-en-sliedrecht>). Daaruit bleek dat voor de volkstuinten in Papendrecht aanvullend onderzoek nodig is. Dit aanvullend onderzoek is inmiddels in gang gezet.

Wij vertrouwen erop dat wij u hiermee voldoende hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Papendrecht,
de locosecretaris, de waarnemend burgemeester,

P. Naeije MSc

mr. drs. A.M.M. Jetten

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Aan het College van B&W van de gemeente Papendrecht
T.a.v. mevrouw mr. drs. A.M.M. (Annemiek) Jetten
Markt 22 3351 PB Papendrecht

Papendrecht 13 juli 2021
Onderwerp Vervolgfragen ex Artikel 40 Reglement van Orde van de Gemeenteraad inzake
PFAS gehalte in drinkwater en PFAS inname door de bevolking

Geachte mevrouw Jetten,

Namens onze fractie wordt hierbij een aantal vragen ex artikel 40 van het Reglement van Orde bij u ingediend met het verzoek deze ter beantwoording door te geleiden naar het College alsook om deze ter kennis te brengen van de overige leden van de Gemeenteraad.

In de 'Structurele aanpak opkomende stoffen uit puntbronnen in relatie tot bescherming van de drinkwaterbronnen' heeft de Minister van IenW aangegeven dat ze de mogelijkheid onderzoekt om informatievoorziening over geloosde stoffen te verbeteren. De Vewin is een groot voorstander van deze verbetering, en benadrukt dat de concrete invulling van dit voornemen met prioriteit moet plaatsvinden. Momenteel treffen drinkwaterbedrijven nog te vaak stoffen aan bij hun innamepunt waarvan niet helder is wat voor soort stof het is, welke eigenschappen de stof heeft en wat de bron is. Dan stoppen de drinkwaterbedrijven hun inname en moet achterhaald worden wat de risico's zijn en de mogelijkheden tot zuivering. Dit was onder andere het geval bij GenX en pyrazool. In plaats van deze '*damage control*' achteraf is een aanpak aan de bron effectiever. Dan kunnen risico's worden voorkomen en komen de kosten te liggen bij de vervuiler. Concreet houdt dit in dat industriële bedrijven een actueel overzicht moeten bijhouden van de stoffen die ze lozen, in welke hoeveelheden en combinaties.

Daarnaast is het van belang dat bedrijven voortdurend hun afvalwater monitoren om zeker te weten dat de waarden binnen veilige marges blijven. Deze gegevens moeten worden gedeeld met de vergunningverlener en wanneer relevant met de drinkwaterbedrijven. Bij een dreigende overschrijding kan dan tijdig ingegrepen worden. Dit sluit aan bij de aangenomen motie Van Eijs c.s. (27625 nr. 389) die oproept zorg te dragen voor maximale transparantie over de stoffen die geloosd worden en de daarmee gepaard gaande risico's bij de vergunningverlening.

Maak bedrijven verantwoordelijk voor de bewaking van de kwaliteit van hun afvalwater door het verplicht stellen van een actueel overzicht van te lozen stoffen en continue monitoring van het afvalwater. De gegevens moeten gedeeld worden met de vergunningverlener en wanneer relevant met de drinkwaterbedrijven.

De bovengenoemde motie Van Eijs c.s. (zie de bijlagen bij deze brief) verzoekt de regering ook om concrete afspraken te maken over de bevoegdheden en rolverdeling van overheden bij (in)directe lozingen. In de Structurele aanpak onderschrijft de Minister dat extra aandacht nodig is voor correcte uitvoering en het oppakken van rollen, taken en verantwoordelijkheden van alle bevoegde gezagen.

Uit onderzoek naar de praktijk van vergunningverlening bleek de noodzaak voor een verbeterslag. De rolverdeling is onduidelijk en bij betrokken instanties is niet altijd voldoende capaciteit en kennis beschikbaar. De Vewin vindt het van belang dat de Minister op deze punten met bevoegde gezagen afspraken maakt. Daarnaast moeten de voorgestelde verbeteringen voortvarend worden opgepakt. Hierbij zal ook uitvoering van de motie Laçin (27635 nr. 391) behulpzaam zijn, die oproept een handreiking op te stellen voor het bevoegd gezag over hoe binnen de ABM- en de immissietoets (*de vergunningverlener beoordeelt de toegepaste Beste Beschikbare Technieken, Algemene beoordelingsmethodiek (ABM) en immissietoets van de aanvrager. De berekende samenstelling en hoeveelheid afvalwater zijn de basis voor de vergunning- of maatwerkvoorschriften*) rekening gehouden moet worden met de risico's voor veiligstelling van de drinkwatervoorziening.

- De toets is verplicht en moet beter worden toegepast voor wateren die als bron dienen voor de openbare drinkwatervoorziening.

Specifiek aandacht geven aan oevergrondwater

Bij het opstellen van de handreiking is het van belang specifiek aandacht te besteden aan oevergrondwater. Oevergrondwater is rivierwater dat na bodempassage gebruikt wordt als bron voor drinkwater. Dit is onder andere het geval bij de winningen van drinkwaterbedrijf Oasen. Omdat oevergrondwater formeel gezien wordt als grondwater, wordt hier vaak – onterecht – geen rekening mee gehouden bij vergunningverlening van lozingen op oppervlaktewater zoals een rivier.

De vergunningverlening zou derhalve moeten verbeteren op de volgende punten:

1. heldere afspraken tussen bevoegde gezagen over de rolverdeling bij (in)directe lozingen;
2. uitvoeren van verbeteringen in de praktijk van vergunningverlening o.a. op het gebied van capaciteit en kennisontwikkeling;
3. uitvoeren van de motie Laçin over een handreiking voor het bevoegd gezag t.a.v. de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening bij vergunningverlening;
4. de ABM- en Immissietoets moeten toegepast worden bij oevergrondwater en indirecte lozingen.

Vragen:

- Kunt u aangeven in hoeverre bovenstaande vier (4) verbeterpunten uit 2017 reeds zijn geëffectueerd?
- Met name drinkwaterbedrijf Oasen maakt gebruik van oevergrondwater. Kunt u misschien ook specifiek voor dit bedrijf aangeven in hoeverre de bovenstaande verbeterpunten reeds zijn geëffectueerd?

De Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) heeft in september vorig jaar een nieuwe wetenschappelijke opinie uitgebracht over de gezondheidsrisico's van PFAS in voedsel. EFSA heeft de hoeveelheid PFAS berekend die mensen veilig binnen mogen krijgen gedurende hun hele leven.

➤ Deze *berekende* hoeveelheid is aanmerkelijk lager dan die in eerdere studies.

De Vewin maakt zich zorgen over de verspreiding van PFAS in het milieu, waaronder de bronnen voor drinkwater. De EFSA-opinie kan tot geen andere algemene conclusie leiden dan dat de concentraties PFAS in het milieu sterk moeten worden teruggedrongen. PFAS horen niet in het milieu, want ze kunnen daaruit heel moeilijk verwijderd worden. Dit geldt ook voor drinkwater. Bronaanpak is de enig juiste manier om te voorkomen dat een persistente stofgroep als PFAS in het milieu en drinkwater terecht komt. Deze bronaanpak is bewezen effectief en praktisch, principieel maar ook juridisch (*Kaderrichtlijn Water*) de enige weg.

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht bemoeit zich sinds 2016, ook op regionaal Drechtstedelijk niveau, intensief met de (verbetering van de) drinkwaterkwaliteit in Papendrecht. In de afgelopen jaren werden er zeven (7) moties (*nrs. a t/m g zie de bijlagen*) ingediend en vele brieven ingestuurd.

➤ Als wij de recente rapporten lezen komen wij tot de conclusie dat de inname van PFAS voor de meeste inwoners van Papendrecht te hoog is.

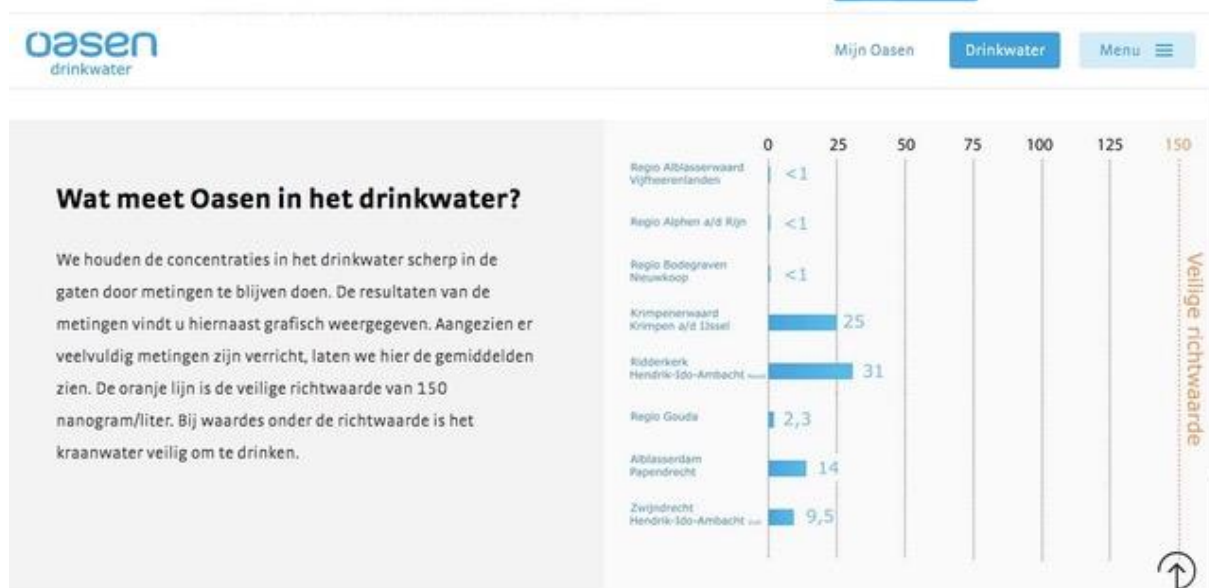
Tijdens de afgelopen jaren hebben wij bemerkt dat onze initiatieven tot meten en onze initiatieven om het voorzorgsprincipe toe te passen stelselmatig door het College werden ondermijnd. Het probleem van de matige drinkwaterkwaliteit is hiermee in onze visie echter niet gediend.

Twee weken geleden heeft onze fractievoorzitter 'als gewoon burger' telefonisch contact met Oasen opgenomen en de eenvoudige vraag gesteld hoeveel PFAS er in het drinkwater van Papendrecht zit? En of deze hoeveelheid door Oasen was bepaald door middel van: (1) een schatting, (2) een berekening of (3) een meting? Hij kreeg geen antwoord.

Dát is kennelijk de houding van 'het systeem' om lastige vragenstellers af te poeieren? Gemiste kans. De fractie van Onafhankelijk Papendrecht wil weten hoe het zit in Papendrecht. Dat is sinds het moment dat wij met dit dossier aan de gang zijn gegaan onze rode draad. Hoeveel schadelijke stoffen zitten er in ons drinkwater en zijn de data betrouwbaar?

Kloppen de gegevens?

In mei 2020 gaf drinkwaterbedrijf Oasen aan dat in het Papendrechtse drinkwater 14 nanogram PFAS per liter zaten. De afbeelding hieronder toont deze gegevens.

Omdat wij onze twijfels over deze gegevens hadden hebben wij door het Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit onderzoek laten doen. Uit dat onderzoek kwam naar voren dat het ging om 21,3 nanogram PFAS per liter. De afbeelding hieronder toont deze gegevens.

ANALYSECERTIFICAAT PFAS 2020-52 Tabel 1 van 1

Opdrachtgever: Onafhankelijk Papendrecht Analysemethode: W-PFAS-100 en 103

Jhr A.F. de Savornin Lohmanlaan 8

Kenmerk opdrachtgever: Drinkwater Papendrecht

Ontvangstdatum opdracht: 6 maart 2020

Ontvangstdatum monsters: 4 juni 2020

Aanvang uitvoering: 8 juni 2020

Rapportagedatum: 19 juni 2020

Het adres is aangeleverd door onafhankelijk Papendrecht en de bemonstering is door de afdeling Milieu en Gezondheid uitgevoerd op 4 juni 2020

EH-code		200541					
Omschrijving monsters		Papendrecht Kraanwater					
parameters		ng/liter					
PFBA	Perfluorbutaan zuur	12					
PFPeA	Perfluorpentaan zuur	<4					
PFHxA	Perfluorhexaan zuur	*1.4					
PFHpA	Perfluorheptaan zuur	<1					
PFOA	Perfluoroctaan zuur	4.3					
PFNA	Perfluornonaan zuur	<0.5					
PFDA	Perfluordecaan zuur	<0.5					
PFUnA	Perfluorundecaan zuur	<0.5					
HFPO-DA	Tetrafluoro-2-(heptafluoropropoxy) propaan zuur	17					
PFBS	Perfluorbutaansulfonaat	6.5					
PFHxS	Perfluorhexaansulfonaat	<0.5					
PFOS	Perfluoroctaansulfonaat	<1					
6:2 FTS	6:2 Fluortelomeer sulfonzuur	<2					

* de waarde ligt tussen de aantoonbaarheidsgrens (LOD) en de bepalingsgrens (LOQ)

Datum: 19 juni 2020
Naam: Jacco Koekkoek
Functie: Analist

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters die door de opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld. Dit analysecertificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

Wij hadden het College eerder tot tweemaal toe gevraagd de kosten van dit onafhankelijk onderzoek (± 700 euro) als gemeente te dragen maar dit werd afgewezen.

➤ Kennelijk wilde het College toen ook al niet weten hoe de vork werkelijk in de steel zat?

Wat is er dus waar van de gegevens (schatting, berekening of meting) van Oasen? Want het College, en wethouder Janssen, waren kennelijk blind op de gegevens van Oasen. *Wethouder Janssen had naar eigen zeggen zelfs de directeur van Oasen nog op zijn vakantieadres gebeld?*

Tijdens de behandeling van de Motie Informatiecampagne schadelijke effecten PFAS op menselijke gezondheid tijdens de raadsvergadering van 8 juli 2021 wist de wethouder namens het College te melden dat uit meting door (of vanwege) Oasen naar voren was gekomen dat het PFAS gehalte ongeveer 1 nanogram per liter drinkwater belooft.

Vragen:

— Kunnen wij ervan uitgaan dat deze (nieuwe) gegevens (van Oasen) kloppen?

Als wij kijken naar het 'meetresultaat' van mei 2020, toen Oasen stelde dat het drinkwater 14 nanogram PFAS per liter drinkwater bevatte, bleek bij nader onafhankelijk onderzoek dat het echter om 21,3 nanogram PFAS per liter drinkwater ging. Het onafhankelijke onderzoek was gebaseerd op een daadwerkelijke meting in Papendrecht. Dus niet op een schatting, een berekening, een model, of een meting door Oasen elders.

We stellen vast dat Poly- en Perfluoralkylstoffen (PFAS) in het Papendrechtse kraanwater zitten; dat het Europees Agentschap voor Chemische stoffen in 2019 GenX, net als eerder PFOA, heeft aangewezen als 'zeer zorgwekkende stof'; dat het Chemisch-Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam in 2020 heeft vastgesteld dat in het Papendrechtse kraanwater 21,3 nanogram PFAS per liter teveel zit; dat de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid recent een nieuwe gezondheidskundige grenswaarde heeft bepaald, die lager is en dus strenger; dat de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid een nieuwe gezondheidskundige grenswaarde heeft afgeleid voor de sominname van vier PFAS, te weten PFOA, PFOS (perfluorooctaan-sulfonzuur), PFNA (perfluornonaanzuur) en PFHxS perfluorhexaansulfonzuur; dat het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu in opdracht van de gemeente Dordrecht onlangs het rapport 'Herziening van de risicobeoordeling van GenX en PFOA in moestuin-gewassen in Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht' heeft opgeleverd.

Volgens onze fractie is de inname van PFAS via het kraanwater (zeer) schadelijk voor de menselijke gezondheid. De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid adviseert een maximale sominname van de vier PFAS componenten van tezamen 4.4 nanogram per kilo lichaamsgewicht per week.

Volgens de ons bekende informatie zullen de meeste inwoners van Papendrecht ruim boven de aanbevolen maximum sominname van PFAS uitkomen.

— Is het College het hiermee eens?

Op basis van het onafhankelijke onderzoeksresultaat komen wij uit op een wekelijkse PFAS inname van 294 nanogram (7 dagen x 2 liter per dag x 21 ng/liter) via het drinkwater en dat een persoon met een lichaamsgewicht van bijvoorbeeld 60 kilo maximaal 264 nanogram PFAS per week mag innemen (60 kilo x 4.4 nanogram per kilo lichaamsgewicht = 264 nanogram).

De gehalten van de (maximale) sominname van de vier PFAS componenten in groenten, vlees en eieren wordt door onafhankelijke wetenschappers 10-50 maal hoger geschat dan het PFAS gehalte in drinkwater. De wekelijkse inname per voedingsmiddel (groente, vlees, eieren) ligt vermoedelijk wat lager dan van water. Een flink deel van de PFAS belasting komt uit deze en andere voedingsmiddelen. Dat geeft aan dat de meeste inwoners in Papendrecht ruim boven de aanbevolen maximum hoeveelheid PFAS uit zullen komen. Vandaar ons verzoek in de motie om de inwoners van Papendrecht hierover volledig en transparant te informeren, de gevaren van de inname van PFAS stoffen voor de menselijke gezondheid uit te leggen en een informatiecampagne op te starten, waarin de (gemeentelijke) overheid aangeeft op welke manieren de inwoners zich kunnen beschermen tegen de schadelijke PFAS inname.

Vragen:

De gemeenteraad stemde op 8 juli 2021 met 20 stemmen tegen onze motie Informatiecampagne schadelijke effecten PFAS op menselijke gezondheid. De gemeenteraad deed zijn naam weer eens eer aan. Zie de afbeelding hieronder.

- Bent u als College, alles afwegende, toch niet de overtuiging toegedaan dat het verstandig zou zijn om de inwoners van Papendrecht wél voor te lichten?

We hebben de afgelopen jaren gezien dat de PFAS stoffen aanvankelijk minder schadelijk voor de volksgezondheid werden verondersteld te zijn dan hedendaagse wetenschappelijke inzichten ons voorspiegelen. Sinds 2016 hebben we gezien dat normen zijn aangescherpt, zowel op Europees als nationaal niveau. Er zijn tal van alarmbellen afgegaan en die gaan nog steeds af.

De Europese Voedselveiligheidsautoriteit (EFSA) heeft in september 2020 een nieuwe wetenschappelijke opinie uitgebracht over de gezondheidsrisico's van PFAS in voedsel. EFSA heeft de hoeveelheid PFAS berekend die mensen veilig binnen mogen krijgen gedurende hun hele leven. Deze berekende hoeveelheid is weer aanmerkelijk lager dan die in eerdere studies.

— Kloppen de gegevens van Oasen nu wel?

— Waarop baseert het College deze aanname?

Gesteld dat de gegevens van Oasen kloppen, dan nóg is er een gemiddeld te hoge inname van PFAS stoffen op grond van de hierboven genoemde voedingsmiddelen. Dan wordt het toch tijd voor een informatie c.q. voorlichtingscampagne? Alleen al vanwege de toepassing van het voorzorgsbeginsel zou dat wenselijk c.q. noodzakelijk zijn.

— Hoe kijkt het College hier tegenaan?

— Is een informatie c.q. voorlichtingscampagne over de (zeer) schadelijke effecten van PFAS op de menselijke gezondheid, gelet op alle kennis en ervaringen die de afgelopen jaren door schade en schande werden opgedaan, dan toch niet op zijn plaats?

Wij danken u voor de beantwoording.

Hoogachtend,

FRACTIE ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Ruud Lammers, *fractievoorzitter*.

Bijlagen	
1	Artikel over PFAS meten
2	Laboratorium rapport 2019
3	Analysecertificaat PFAS 2020
4	Vragen OP inzake PFOA en GenX
5	Vragen over Gezondheid / Perfluorooctaanzuur (PFOA) DuPont Dordrecht
6	Brief over meten PFAS in Papendrechtse kraanwater
7	Kamerstuk MOTIE VAN HET LID VAN EIJS C.S.
8	Kamerstuk MOTIE VAN HET LID LAÇIN
A	Motie inzake gratis bloedtests PFOA
B	Motie voor zuiver en veilig water uit de kraan
C	Motie drinkwater
D	Motie schoner en zachter drinkwater
E	Motie zachter drinkwater
F	Motie meting Poly- en Perfluoralkylstoffen in het kraanwater
G	Motie Informatiecampagne schadelijke effecten PFAS op menselijke gezondheid

LEES ONS

'LIKE' ONS

VOLG ONS

BEKIJK ONS

OP wil PFA

PAPENDRECHT • De fractie van C
hankelijk Papendrecht (OP) in d
pendrechtse gemeenteraad is blij
het zachte water dat sinds vorige v
door de leidingen stroomt in Pap
recht, Alblasserdam en Kinder
maar is nu wel heel benieuwd of
door nu het gehalte van de giftige

PFAS verminderd is.

Omdat drinkwaterbedrijf Oasen komende jaren de locatie in Nieuw-Lekkerland grootschalig gaat vernieuwen, schakelde het drinkwaterbedrijf deze regio volledig over op het za

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit der
Bètawetenschappen

Afdeling Milieu en Gezondheid
De Boelelaan 1108 1081HZ Amsterdam
www.science.vu.nl/environmentandhealth

ANALYSECERTIFICAAT PFAS 2019-32 Tabel 1 van 1

Opdrachtgever: Aquapeak B.V. Analysemethode: W-PFAS-100 en 103

Spoorhaven 31
2651AV Berkel en Rodenrijs

Kenmerk opdrachtgever: Aquapeak Waterzuiveraar

Ontvangstdatum opdracht: 18 februari 2019

Ontvangstdatum monsters: 4 maart 2019

Aanvang uitvoering: 11 maart 2019

Rapportagedatum: 9 april 2019

Op drie verschillende adressen waar een Aquapeak systeem is geïnstalleerd is het normale leidingwater en het gezuiverde water bemonsterd.

De adressen zijn aangeleverd door Aquapeak B.V. en de bemonstering is door de afdeling Milieu en Gezondheid uitgevoerd op 4 maart 2019.

EH-code		19/0270	19/0271	19/0272	19/0273	19/0274	19/0275
Omschrijving monsters		Dordrecht Gezuiverd	Dordrecht Kraanwater	Slidrecht Gezuiverd	Slidrecht Kraanwater	Papendrecht Gezuiverd	Papendrecht Kraanwater
parameters		ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter
PFBA	Perfluorbutaanzuur	<4	*4.0	<4	<4	<4	*10
PFPeA	Perfluorpentaanzuur	<4	<4	<4	<4	<4	<4
PFHxA	Perfluorhexaanzuur	<1	4.4	<1	<1	<1	*2.1
PFHpA	Perfluorheptaanzuur	<1	*2.0	<1	<1	<1	<1
PFOA	Perfluoroctaanzuur	<0.5	3.4	<0.5	<0.5	<0.5	10
PFNA	Perfluornonaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFDA	Perfluordecaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFUnA	Perfluorundecaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
HFPO-DA	Tetrafluoro-2-(heptafluoropropoxy) propaanzuur	<0.1	0.88	<0.1	*0.14	<0.1	20
PFBS	Perfluorbutaansulfonaat	<1	*2.3	<1	*1.3	<1	12
PFHxS	Perfluorhexaansulfonaat	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFOS	Perfluoroctaansulfonaat	<1	*1.2	<1	<1	<1	*1.2
6:2 FTS	6:2 Fluortelomeer sulfonzuur	<2	<2	<2	<2	<2	<2

* de waarde ligt tussen de aantoonbaarheidsgrens (LOD) en de bepalingsgrens (LOQ)

Datum: 9 april 2019
Naam: Jacco Koekkoek
Functie: Analist

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters die door de opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld.
Dit analysecertificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

ANALYSECERTIFICAAT PFAS 2020-52 Tabel 1 van 1

Opdrachtgever Onafhankelijk Papendrecht Analysemethode W-PFAS-100 en 103
Jhr A.F. de Savornin Lohmanlaan 8
3354 AS Papendrecht
Kenmerk opdrachtgever Drinkwater Papendrecht
Ontvangstdatum opdracht 6 maart 2020
Ontvangstdatum monsters 4 juni 2020
Aanvang uitvoering 8 juni 2020
Rapportagedatum 19 juni 2020

Het adres is aangeleverd door onafhankelijk Papendrecht en de bemonstering is door de afdeling Milieu en Gezondheid uitgevoerd op 4 juni 2020

EH-code		20/0541					
Omschrijving monsters		Papendrecht Kraanwater					
parameters		ng/liter					
PFBA	Perfluorbutaan zuur	12					
PFPeA	Perfluorpentaan zuur	<4					
PFHxA	Perfluorhexaan zuur	*1.4					
PFHpA	Perfluorheptaan zuur	<1					
PFOA	Perfluoroctaan zuur	4.3					
PFNA	Perfluornonaan zuur	<0.5					
PFDA	Perfluordecaan zuur	<0.5					
PFUnA	Perfluorundecaan zuur	<0.5					
HFPO-DA	Tetrafluoro-2-(heptafluoropropoxy) propaan zuur	17					
PFBS	Perfluorbutaansulfonaat	6.5					
PFHxS	Perfluorhexaansulfonaat	<0.5					
PFOS	Perfluoroctaansulfonaat	<1					
6:2 FTS	6:2 Fluortelomeer sulfon zuur	<2					

* de waarde ligt tussen de aantoonbaarheidsgrens (LOD) en de bepalingsgrens (LOQ)

Datum 19 juni 2020
Naam Jacco Koekkoek
Functie Analist

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters die door de opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld.
Dit analysecertificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Vragen in het kader van het Dossier Lozingen op het oppervlakte water, in het grondwater en in de lucht van GenX / PFOA door DuPont / Chemours (t.b.v.) de bijeenkomst Provincie Zuid-Holland op woensdag 25 oktober 2017

Datum van indiening 12 oktober 2017

Betreft Gezondheid / Perfluorooctaanzuur (PFOA) – GenX – en andere (zeer) zorgwekkende stoffen
Lozingen door DuPont / Chemours Dordrecht op de rivier, in het grondwater en in de lucht

Bij deze vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Lokale politici en leden van de Provinciale Staten van Zuid-Holland reageren verbijsterd op de onthulling¹ door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid op de website Sliedrecht24 dat ambtenaren van de gemeente Dordrecht en de provincie Zuid-Holland al zeker tien jaar op de hoogte zijn van de grondwaterverontreiniging met de kankerverwekkende stof PFOA op het terrein bij waterbedrijf Evides te Dordrecht. De verontreinigingen zijn zelfs al sinds eind jaren'80 bekend.

Onafhankelijke onderzoekscommissie?

De PvdA Sliedrecht vindt dat milieudeputeerde Rik Janssen (SP) van de provincie Zuid-Holland *'hieraan consequenties mag verbinden'*. Fractievoorzitter Anton van Rees wil nog verder gaan: *"Alle mensen in het verleden, bij onderzoek en handhaving betrokken, zouden vanaf dit moment vervangen moeten worden door een door 'Den Haag' aan te stellen onafhankelijke onderzoekscommissie. Het vertrouwen in de nu betrokken instanties is weg. Deze zijn onbetrouwbaar om verder onderzoek te doen."* Node is de openheid de afgelopen jaren gemist, gezien de reacties die loskomen.

¹ Bron: website <http://www.sliedrecht24.nl/harde-kritiek-op-pfoa-onthullingen-ozhz/>

- Vraag 01: wilt u er bij de Minister op aandringen dat er zo snel mogelijk een onafhankelijke onderzoekscommissie zal worden ingesteld die de onderste steen boven water haalt?

OP: Deze vraag is opgevolgd.

Duidelijkheid

De OZHZ concludeerde eind 2015 dat de PFOA-verontreiniging in het grondwater wordt beheerst. *“Maar is echt goed in beeld waar PFOA precies in de grond zit? Dat is een vraag waar we snel antwoord op moeten krijgen. Bekend is dat sporen van PFOA erg lang in het milieu blijven. En niet voor niets mag PFOA sinds 2012 niet meer worden gebruikt in Nederland. We hebben er recht op om te weten hoe groot de omvang van het PFOA-probleem is”*, reageert het Sliedrechts raadslid Vincent Prins. Zijn partij wil ook snel duidelijkheid over de omvang van het probleem.

Tenslotte zal PvdA-statenlid in de provincie Zuid-Holland Willem Minderhout komende woensdag 10 februari 2016 Gedeputeerde Rik Janssen *‘het vuur aan de schenen leggen’*.

Ongerustheid

Er bestaat, kortom, veel ongerustheid over de gang van zaken bij DuPont. Ook de fractie van Onafhankelijk Papendrecht maakt zich hierover zorgen. Vervuiling van het grondwater beperkt zich niet tot één locatie, maar de vervuiling sijpelt door naar de omgeving. Ook Papendrecht loopt volgens onze fractie net zoveel gevaar als de inwoners in de directe omgeving van de fabriek van DuPont als de inwoners van de aanpalende gemeente Sliedrecht.

- Vraag 02: Graag willen wij u vragen om namens het bestuur van de Drechtsteden erop aan te dringen dat er naast de instelling van een onafhankelijke onderzoekscommissie zoals bij vraag 1 aan de orde gesteld, zo snel mogelijk nadere duidelijkheid aan de Drechtstraad zal worden verschaft met betrekking tot onderstaande vragen.

De vragen zijn opgesteld naar aanleiding van het artikel ‘The Lawyer Who Became DuPont’s Worst Nightmare’ van Nathaniel Rich, dat op 6 januari 2016 in The New York Times Magazine verscheen. Rich beschrijft hierin de ervaringen van Rob Bilott, de advocaat uit de V.S. die ontdekt dat het bedrijf DuPont al jaren PFOA gebruikt, terwijl het (bedrijf) weet dat PFOA waarschijnlijk schadelijk is voor de gezondheid. DuPont is met deze kennis jaren doorgegaan met het lozen, storten en in de lucht emitteren van deze stof.

- Vraag 03: zijn er door DuPont Dordrecht ook schadelijke stoffen geloosd, gestort en in de lucht geëmitteerd? En zo ja, welke stoffen zijn dat en wanneer is dat gebeurd?

Effecten alternatief PFOA onbekend

Het gebied dat in de V.S. hierdoor is besmet geraakt is enorm. Ook in Dordrecht staat een fabriekscomplex waar tot september 2012 PFOA is gebruikt. Het RIVM doet op dit moment onderzoek naar de gezondheidsrisico's van PFOA. Van het alternatief dat in de V.S. voor PFOA in de plaats is gekomen zijn de effecten onbekend. 200 wetenschappers tekenden in mei 2015 de ‘The Madrid Statement on Poly- and Perfluoralkyl Substances (PFASs)’ waarin ze hun zorg

uitspreken over de productie van alle stoffen van deze soort, inclusief het alternatief wat DuPont nu in de V.S. gebruikt (!), en het vrijkomen ervan in het milieu. Eline van den Boogaard, voormalig Statenlid en woonachtig in Dordrecht, vertelt ons dat ze zeer ongerust is.

Welke stof nu in Dordrecht in gebruik is als vervanger voor PFOA is onbekend.

- Vraag 04: welke stof wordt op dit moment gebruikt bij DuPont Dordrecht?

Van den Boogaard stelt het volgende: *“Ik wil precies weten waaraan wij, bewoners, hebben blootgestaan en wat daarvan de effecten op onze gezondheid zijn. Omdat het artikel van Rich belangrijke inzichten bevat over PFOA en de omgang van DuPont met PFOA, inzichten die een breed publiek tot zich moet kunnen nemen, heb ik een uitgebreide samenvatting ervan in het Nederlands gemaakt. Tevens heb ik een eerste set met vragen opgesteld om daarmee een bijdrage te leveren aan het boven water brengen van de feiten over PFOA en de effecten van deze stof op de gezondheid en het milieu in Nederland. Dit is een oproep aan iedereen die mee kan en mee wil doen met het boven tafel brengen van de feiten: politici, journalisten, onderzoekers, juristen, etc., blijf het bevoegd gezag alstublieft bestoken met vragen, zorgen, meningen en oplossingen. Het is van belang dat mensen zich in deze zaak verdiepen. Alleen dan zijn de resultaten van het RIVM onderzoek in de juiste context te beoordelen”, aldus Van den Boogaard.*

Vragen (waar DuPont staat wordt DuPont in Dordrecht bedoeld)

Over het afval

- vraag 05: Hoelang, van wanneer tot wanneer, heeft DuPont PFOA gebruikt?
- vraag 06: Hoeveel van deze stof heeft DuPont in totaal gebruikt? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 07: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in de lucht geëmitteerd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 08: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal gestort? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 09: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in de rivier geloosd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 10: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in het riool geloosd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 11: Zijn er nog andere manieren waarop DuPont van PFOA afval is afgekomen? Zo ja hoe? En per methode hoeveel in totaal? En per methode uitgesplitst per jaar?
- vraag 12: Is er nog PFOA aanwezig bij Chemours Dordrecht (de nieuwe naam)?
- vraag 13: Is er bij DuPont een interne regel geweest, waarin stond dat PFOA niet in het riool of oppervlaktewater geloosd mag worden? (toelichting: net als in de V.S.)
- vraag 14: Zo ja, heeft DuPont zich aan die interne regel gehouden?
- vraag 15: Met welk alternatief voor PFOA werkt Chemours sinds september 2012?
- vraag 16: Zijn dat dezelfde ‘chemistries’ als in de fabriek in de V.S. worden gebruikt? Zo nee, wat dan wel?

Over de door het bevoegd gezag gehanteerde veiligheidsnormen

Uit het artikel van Rich blijkt dat er veel discussie is geweest over de veiligheidsnormen. Eerst stelt DuPont V.S. zelf een interne veiligheidsnorm (exposure level) vast van 1 p.p. b (parts per billion, wat gelijk is aan de in Europa vaker gebruikte maat 1 µg/l). Zodra het bedrijf in een rechtszaak verwickeld raakt komen DuPont en de Milieudienst van West- Virginia gezamenlijk tot een norm van 150 p.p. b.

Voor drinkwater heeft de United States Environmental Protection Agency een adviesnorm van 0,4 p.p. b voor drinkwater afgegeven. Uit recent onderzoek blijkt dat deze nog lager zou moeten zijn. Philippe Grandjean van de Harvard School of Public Health en Richard Clapp van de University of Massachusetts-Lowell, kwamen deze zomer bijvoorbeeld uit op een veiligheidsnorm voor drinkwater van bij benadering 0,001 p.p. b.

- vraag 17: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in de lucht momenteel? En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 18: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 19: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het oppervlaktewater momenteel?
- vraag 20: En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 21: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 22: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het riool momenteel? En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 23: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 24: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in de bodem/ het grondwater momenteel?
- vraag 25: En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 26: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 27: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het drinkwater momenteel?
- vraag 28: Hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 29: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 30: Zijn er veiligheidsnormen voor het alternatief voor PFOA waar Chemours sinds september 2012 mee werkt vastgesteld? En zo ja, welke?
- vraag 31: Is de hoogte van deze normen, of het besluit om geen normen te hanteren onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 32: Hoe is de relatie tussen de veiligheidsnorm voor drinkwater en de andere gehanteerde veiligheidsnormen voor PFOA?

Metingen

- vraag 33: Zijn er in Nederland concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b in het drinkwater gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 34: Zijn er in Nederland concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b in de lucht gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 35: Zijn er in Nederland elders concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 36: Bent u bereid om alle metingen van PFOA die er gedaan zijn, vanaf het moment dat DuPont startte tot heden, openbaar te maken?

In een bijlage behorende bij een document² van de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid van 16 oktober 2015 staat: “De in 2014 in het ondiepe grondwater gemeten concentraties PFOA bedragen maximaal 1374 µg/l. De voorlopige locatie-specifieke interventiewaarde op basis van de Europese maatstaven bedraagt 2370 µg/l.”

- vraag 37: Waarom wijken de gemeten waarde en de locatie-specifieke interventiewaarde zoveel af van de in het artikel van Rich genoemde veiligheidsnormen?

Tevens staat er in genoemd document opgeschreven: “Er kan niet worden uitgesloten dat er ter plaatse van de kern van de verontreiniging in de ophooglaag wel sterk verhoogde gehalten aan PFOA in het eerste watervoerende pakket voorkomen.”

- vraag 38: Wordt - met andere woorden - niet uitgesloten dat (veel te) hoge concentraties van PFOA in het drinkwater terecht zijn gekomen?

De United States Environmental Protection Agency was erg ongerust toen ze erachter kwam dat de gemiddelde concentratie van PFOA in het jaar 2003 in het bloed van volwassen Amerikanen 4 tot 5 p.p. b was.

- vraag 39: Zijn in Nederland, bij de bloedbanken of op andere locaties, ook concentraties in het bloed gemeten die hoger waren dan 0,001 p.p. b?
- vraag 40: Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 41: Hoeveel bedroeg de gemiddelde concentratie van PFOA in het bloed van volwassen Nederlanders in de afgelopen decennia?
- vraag 42: Hoeveel bedroeg de gemiddelde concentratie van PFOA in het bloed van volwassenen die in de Drechtsteden wonen in de afgelopen decennia?

² Bron: website OZHZ artikel Provincie en gemeente brengen feiten over stof PFOA in beeld.

Over de impact op Nederland

- vraag 43: Hoe groot is het gebied dat is besmet met PFOA in een concentratie hoger dan 0,001 p.p. b?
- vraag 44: Welke bedrijven in Nederland werkten met stoffen die vallen onder The Madrid Statement on Poly- and Perfluoralkyl Substances (PFASs) van 1950 tot heden? Op welke locaties in Nederland wordt met deze stoffen gewerkt?

Over medisch onderzoek

In de V.S. hebben de mensen die in het met PFOA besmette gebied wonen via een rechtszaak kunnen afdwingen, dat DuPont de kosten financierde van het medisch onderzoek naar de relatie tussen PFOA en ziekten. Dit onderzoek bestond uit 12 studies en duurde 7 jaar; 70.000 bewoners leverden hun bloed in voor het onderzoek. Het toonde een waarschijnlijke relatie tussen PFOA en nierkanker, teelbalkanker, schildklierafwijkingen, hoog cholesterol, zwangerschapsvergiftiging en colitis ulcerosa aan.

- vraag 45: Welk onafhankelijk onderzoek is er in Nederland bij een grote populatie gedaan naar de relatie tussen PFOA en ziekten?
- vraag 46: Bij welke van deze onderzoeken is bloed onderzocht?
- vraag 47: Zo ja, is er bij de controlegroep vastgesteld dat de betrokken personen in een gebied wonen dat vrij is van besmetting door PFOA of één van de andere stoffen die onder 'The Madrid Statement' vallen?
- vraag 48: Betreft het RIVM alle bestaande onafhankelijke onderzoeken, dus ook de genoemde onderzoeken waar in deze vragen aan is gerefereerd, in haar oordeel?
- vraag 49: Is voor bewoners in Nederland een weg naar de rechter mogelijk succesvol, om onafhankelijk onderzoek naar de effecten van PFOA waarbij bloed wordt onderzocht gefinancierd te krijgen door DuPont/Chemours?
- vraag 50: Gaat de overheid een onderzoek naar de effecten van PFOA waarbij bloed wordt onderzocht bij een grote populatie mogelijk maken?

Tijdens de Raadsvergadering van 11 mei 2017 in de gemeente Papendrecht heeft onze fractie gevraagd de brief van de Provincie Zuid-Holland (Gedeputeerde Staten) en de brief met zienwijze van OASEN te agenderen. Nadat OP vragen had gesteld aan het bestuur van de (GR) Drechtsteden op 06 februari 2016³ en tijdens een commissievergadering op 25 mei 2016 de 'PFOA' gifzaak⁴ aan de orde had gesteld, volgden met enige regelmaat informerende brieven van de zijde van instanties en organen.

³ De brief kan hier worden gelezen <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/>

⁴ De oplegnotitie staat hier <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/>

Incident met formaldehyde

In de avond van 10 oktober 2016 had er een incident met formaldehyde plaats bij de Delrin fabriek van DuPont in Dordrecht, waarover de Provincie een brief⁵ stuurde. Het afgelopen jaar 'regende' het brieven van officiële instanties. Recent is daar de brief van drinkwaterbedrijf Oasen⁶ bijgekomen, naast de brief van de Provincie Zuid-Holland⁷ waarin melding wordt gemaakt van het feit dat er een ambtshalve aanscherping van de vergunning wordt doorgevoerd.

Nadat DuPont / Chemours bij de productie van teflon stopte met 'PFOA', waarover veel te doen is geweest, ging het bedrijf over op gebruik van de stof 'GenX'. De journalisten van het AD die deze zaak hebben uitgediept zijn daarvoor officieel onderscheiden⁸. Iedereen heeft dat in de krant kunnen volgen. 'PFOA' werd aangeduid als zeer zorgwekkende stof. Zo refereert het Ministerie van Infrastructuur en Milieu in zijn brief⁹ van 11 mei 2017 aan het feit dat het RIVM heeft vastgesteld dat de stof 'PFOA' reprotoxisch (dat betekent: gevaarlijk voor de voortplanting) is. Decennialang is deze stof in het milieu terecht gekomen. Dieren (bioaccumulatie) en mensen hebben deze giftige stof in hun lichaam gekregen.

In de documentaire van Zembla: ***"Geheimen van de chemische industrie"***, die werd uitgezonden op 25 januari 2017, werd gereconstrueerd wat er misging in Dordrecht. Bewoners werden langdurig blootgesteld aan te hoge waarden van de stof 'PFOA', uitgestoten door DuPont, en onderzocht werd of chemieproducenten vaker dergelijke fouten maken. In de aankondiging refereerde Zembla aan de misstanden bij DuPont de afgelopen jaren en werd de lijn doorgetrokken naar de grote broer in de VS (Parkersburg), waar de problematiek nog veel ernstiger is.

The New York Times gaf eerder al ruime aandacht aan deze zaak, al ver voordat deze zaak in Nederland aan de oppervlakte kwam. Het artikel is te lezen op onze website¹⁰, hieronder een citaat:

(...)

Bilott learned from the documents that 3M and DuPont had been conducting secret medical studies on PFOA for more than four decades. In 1961, DuPont researchers found that the chemical could increase the size of the liver in rats and rabbits. A year later, they replicated these results in studies with dogs. PFOA's peculiar chemical structure made it uncannily resistant to degradation. It also bound to plasma proteins in the blood, circulating through each organ in the body. In the 1970s, DuPont discovered that there were high concentrations of PFOA in the blood of factory workers at Washington Works. They did not tell the E.P.A. at the time. In 1981, 3M — which continued to serve as the supplier of PFOA to DuPont and other corporations — found that ingestion of

⁵ Maatregelen naar aanleiding van formaldehyde incidenten bij DuPont d.d. 11 oktober 2016

⁶ Zienswijze - ontwerpbeschikking omgevingsvergunning Dupont / Chemours d.d. 10 februari 2017

⁷ informatie over aanscherping omgevingsvergunning Chemours d.d. 21 april 2017

⁸ Ingrid de Groot en Peter Groenendijk van het AD hebben de Tegel gewonnen in de categorie 'nieuws'. De twee journalisten kregen hun onderscheiding voor de berichtgeving over de zaak-Dupont.

⁹ Brief ministerie van Infrastructuur en Milieu d.d. 11 mei 2017 met kenmerk IENM/BSK-2017/117366

¹⁰ Het artikel dat verscheen in The New York Times is te lezen via deze websitelink <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/dupont-chemours/c8-in-bloed-ex-personeel-1/>

the substance caused birth defects in rats. After 3M shared this information, DuPont tested the children of pregnant employees in their Teflon division. Of seven births, two had eye defects. DuPont did not make this information public.

(...)

Jarenlang zijn omwonenden van de Tefal-fabriek in Dordrecht blootgesteld aan te hoge waarden van de stof 'PFOA'. De chemische stof hoopt op in het lichaam en in het milieu, heeft een effect op de voortplanting en is (mogelijk) kankerverwekkend. Afgelopen jaar kwam uit dat chemiebedrijf DuPont de verhoogde concentraties de Nederlandse rivieren in heeft geloosd en de lucht in heeft geblazen. Tot september 2012 werd 'PFOA' of C8 decennialang gebruikt voor de productie van teflon, beroemd door de anti-aanbak-laag in pannen. Vanwege de uitstoot is DuPont afgelopen zomer in de VS veroordeeld tot de tweede fikse schadevergoeding aan een slachtoffer met kanker.

PFOA in het drinkwater (en in de lucht)

Het RIVM schrijft op zijn website onder andere dat het drinkwaterbedrijf (OASEN) verantwoordelijk is voor de kwaliteit van het drinkwater zoals geregeld in de Drinkwaterwet.

De Raad van commissarissen van een drinkwaterbedrijf bestaat uit bestuurders van provincies en gemeenten. De lozing van 'PFOA' heeft plaats gevonden van begin tot eind van de gebruikte productiemethode van 1970-2012 (Oasen rapport 2016). Er is in 1994 een vergunning afgegeven met een maximum toegestane lozing van 45.000 kg/jaar. 'PFOA' blijft in lage en afnemende concentraties tot 2030 in het drinkwater aanwezig.

'GenX' als opvolger van 'PFOA'

Uit onderzoek van Oasen in 2016 is geconstateerd dat de stof 'FRD-903' ('GenX') aanwezig is in het (oever)grondwater dat wordt opgepompt ten behoeve van de zuivering tot drinkwater. Tevens bleek uit onderzoek dat dit effluent afkomstig was van de fabrieken van Chemours in Dordrecht. Deze stof wordt door Chemours sinds 2013 op de rivier geloosd. Oasen stelt in zijn brief het volgende: "Zoals (...) aan de orde komt, bestaat alle reden om 'FRD-903' als vergelijkbaar schadelijk te beschouwen als 'PFOA' en de lozing strikt te normeren".

Kaderrichtlijn Water

De Kaderrichtlijn Water (KRW) stelt richtlijnen vast voor waterlichamen zoals drinkwaterbedrijf Oasen. Deze richtlijn stelt onverbiddelijke eisen als het gaat om onttrekking van drinkwater, stelt eisen aan de kwaliteit van het drinkwater en formuleert heldere resultaatverbintenissen. Het doel is water dat bedoeld is voor de menselijke consumptie van goede kwaliteit te laten zijn en om achteruitgang van de kwaliteit van het drinkwater te voorkomen.

Waterwet

In de brief van Oasen lezen wij duidelijk het volgende: "Stoffen dienen vooraf getoetst te worden en niet achteraf. Een omgevingsvergunning, dan wel ambtshalve wijziging (hieronder valt de hierboven gememoreerde brief van de Provincie Zuid-Holland), kan pas worden verleend als duidelijk is wat de precieze eigenschappen van alle te lozen stoffen op het oppervlaktewater zijn, zodat bepaald kan worden of voldaan kan worden aan de doelstelling van de Waterwet." En de brief van Oasen vervolgt met een inkijk in het Wezer-arrest en de Europese beginselen.

Het Wezer-arrest

Individuele besluiten, zoals een ambtshalve wijziging van een omgevingsvergunning, dienen op grond van het Wezer-arrest getoetst te worden aan de waterkwaliteit die conform artikel 7 KRW zodanig moet zijn dat hier drinkwater van gemaakt moet kunnen worden.

Europese beginselen

Ook in het Europese recht verankerde beginselen zijn van belang bij de ambtshalve wijziging van een omgevingsvergunning. Het milieubeleid van de Europese Unie berust op het voorzorgsbeginsel en het preventiebeginsel, het beginsel dat milieuaantastingen bij voorrang aan de bron dient te worden bestreden, en het beginsel dat de vervuiler betaalt.

Op basis van de brief van OASEN komen wij tot de conclusie dat gemotiveerd en goed inhoudelijk wordt beargumenteerd dat stoffen vooraf getoetst moeten worden alvorens er een vergunning tot lozing in het milieu kan worden verleend.

De Provincie Zuid-Holland en voor zover ook andere overheidslichamen hierbij betrokken zijn heeft / hebben met het voortschrijdende inzicht van de kennis over zeer zorgwekkende stoffen, zoals uit bronstudies en Amerikaanse jurisprudentie (zie hiervoor een artikel¹¹ dat werd gepubliceerd in The New York Times – The Lawyer Who Became DuPont's Worst Nightmare) is gebleken door nalatig te zijn te soepel ingestemd met het verlenen van vergunningen voor de lozingen van zeer zorgwekkende stoffen zoals 'PFOA'. En dat geldt ook 'GenX'.

Oasen maakt ons duidelijk dat de chemische structuur van de stof 'FRD-903' (oftewel: 'GenX') ook een perfluorverbinding is, maar dan niet een met acht maar met vijf koolstofatomen. Omdat deze stof ('GenX') mobieler is dan 'PFOA' zullen, aldus Oasen, "de concentraties die in de rivier worden gevonden 1 op 1 in het drinkwater terechtkomen".

Drinkwaterbedrijf Oasen sleept de provincie Zuid-Holland en chemisch bedrijf Chemours voor de rechter¹². Het drinkwaterbedrijf wil dat het bedrijf in Dordrecht veel minder van de omstreden stof 'GenX' gaat lozen in de rivier de Merwede. „Deze stof is een wezenlijke dreiging voor het drinkwater", stelt Oasen.

RO-filtratie oftewel omgekeerde osmose

De brief van Oasen vervolgt met de mededeling dat op een gegeven moment Oasen genoopt zal zijn RO-filtratie toe te gaan passen om de stof 'GenX' uit het drinkwater te filteren. Dat vergt enorme investeringen, die ten laste zouden komen van de inwoners van de bij het drinkwaterbedrijf aangesloten gemeenten. Het drinkwaterbedrijf is immers verplicht om te voldoen aan de wettelijke normen inzake de levering van drinkwater van goede kwaliteit.

Overigens, maar dit terzijde, heeft Onafhankelijk Papendrecht al eens eerder aandacht gevraagd voor de mogelijkheden van omgekeerde osmose¹³. In de Klaroen¹⁴ stond een aardig artikel. Een citaat:

¹¹ Artikel in de NYT te lezen op onze website <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/duPont-chemours/gif-in-bloed-werknemers/>

¹² Artikel verschenen op de website van het Algemeen Dagblad <http://www.ad.nl/binnenland/drinkwaterbedrijf-stapt-naar-rechter-om-lozingen-door-chemours~a6c92be0/>

(...)

“De Alblasserdamse wethouder Peter Verheij ging op bezoek bij Zuiver Water-ambassadeur Karel Thieme. Mede in het kader van de in drinkwater gevonden resten GenX, afkomstig van lozingen Dupont Chemours, ging (drinkwater) wethouder Peter Verheij van de Gemeente Alblisserdam, op vrijdag 5 mei, op bezoek bij Zuiver Water-ambassadeur Karel Thieme. Thieme is blij met het bezoek van de wethouder: “Door mijn achtergrond als theeproever heb ik in de loop bijna vier decennia veel geleerd over water; met name ook zintuiglijk en proefondervindelijk. Ik ben daardoor van theeproever met kennis van water, zuiver water-ambassadeur met kennis van thee geworden. Ik ben blij dat ik deze praktische kennis nu heb mogen delen met een politicus/wethouder met ‘drinkwater’ in zijn portefeuille. ‘Zuiver Water is een ZEGEN met vijf hoofdletters’! Een waarheid die ik met iederéén wil delen, dus zeker ook met onze politici/bestuurders.” Wethouder Peter Verheij: “De informatie van Karel Thieme geeft veel stof tot nadenken. Ons drinkwater voldoet aan wettelijke voorschriften en is daarmee veilig en betrouwbaar, maar daar is nog een wereld mee te winnen. Alleen al op het gebied van smaak laten de proeven van Karel Thieme zien dat er zoveel beter mogelijk is als het drinkwater zuiverder is. Die keuze kan nu al gemaakt worden door inwoners door omgekeerde osmose zuivering toe te passen. Het is trouwens ook opmerkelijk om te zien dat sommige soorten water die in de winkel verkocht worden tot twee keer meer reststoffen bevatten dan kraanwater. Dat ze daar geld voor durven te vragen.....Ik wil mij inspannen om ook het kraanwater zuiverder te krijgen dan het nu is.”

(...)

De aangeschepde omgevingsvergunning (Prov. Zuid-Holland)

De Provincie kondigt in haar brief aan dat de aangescherpte vergunning voor de lozing van de stof ‘GenX’ teruggebracht wordt van 6400 kg naar 2700 kg en na advisering door Rijkswaterstaat verder naar een niveau van 2035 kg per jaar. Ook de vergunning voor de lozing van deze stof in de lucht wordt iets teruggebracht.

¹³ Zie daarvoor een artikel op onze website <https://www.onafhankelijkpapendrecht.nl/dossiers/drinkwater-kwaliteit/>

¹⁴ Klaroen (website) <http://alblisserdam.net/nieuws/2017-05-08-9889-peter-verheij-eurde-informatie-van-karel-thieme-over-zuiver-water-geeft-veel-stof-tot-nadenken-.html>

Mediaverklaring Chemours

Chemours zegt in een mediaverklaring¹⁵ onder andere te gaan investeren in een proefinstallatie, welke het bedrijf hoopt zo snel mogelijk in bedrijf te kunnen nemen. Het bedrijf spreekt uit dat het ernaar streeft de emissies in afvalwater nog verder terug te brengen.

RIVM over 'GenX'

Het Ministerie van Infrastructuur en Milieu schrijft in de eerder aangehaalde brief dat het RIVM heeft gesteld dat niet uitgesloten kan worden dat de 'GenX'-stoffen toch als zeer zorgwekkend moeten worden beschouwd omdat zij in het milieu niet afbreken en mogelijk ophopen in mens of dier (bioaccumulatie). Dat laatste aspect dient nog verder onderzocht te worden. Wel stelt het Ministerie in dezelfde brief dat het streven erop is gericht dat bedrijven bij het vervangen van zeer zorgwekkende stoffen (zoals 'PFOA' door 'GenX') beter zouden kunnen overstappen op stoffen die minder gevaarlijk zijn. Kennelijk wordt de stof 'GenX' dus niet als een ongevaarlijke stof gezien.

Opmaat voor de discussie in de commissie

Drinkwater dient schoon te zijn. Chemours loost de stof 'GenX' op het oppervlaktewater (Beneden Merwede). Drinkwater wordt voor een deel uit het oppervlaktewater gehaald. Het drinkwaterbedrijf is kritisch. De volksgezondheid is volgens ons in gevaar. De Nederlandse autoriteiten hebben gedurende (tientallen) jaren een veel te lakse houding aangenomen als het gaat om het kritisch zijn op uitstoot (emissies) van gevaarlijke, giftige stoffen in ons milieu.

Hier past geen houding vanuit de overheid om de zaken nog eens een tijdje aan te kijken. Dat is wat de Provincie nu wil gaan doen. Hier past onmiddellijke actie! Stopzetting van de lozingen van 'GenX' op het oppervlaktewater is nodig. Er mag geen 'GenX' of welke andere gevaarlijke giftige stof dan ook meer doorsijpelen in het drinkwater. Water is van eminent belang voor de gezondheid van ons allemaal.

Standpunt

Breng de Europese wet- en regelgeving in stelling. Stoffen dienen vooraf getoetst te worden en niet achteraf. Dus: eerst toetsen van stoffen en dan daarna – als na onderzoek gebleken is dat het veilig kan – eventueel een vergunning verlenen om de getoetste en in orde bevonden stoffen in het milieu te lozen. Nu zien we bij de zaak 'GenX' / Chemours precies het omgekeerde. Er wordt eerst een vergunning verleend om de gevaarlijke stof 'GenX' te lozen en vervolgens gaan de autoriteiten daarna pas over op het aanscherpen van de lozingsvoorwaarden en het doen van (wetenschappelijk) onderzoek.

Een omgevingsvergunning, dan wel ambtshalve wijziging of aanscherping (hieronder valt de hierboven aangehaalde brief van de Provincie Zuid-Holland), mag pas worden verleend als duidelijk is wat de precieze eigenschappen van alle te lozen stoffen op het oppervlaktewater zijn, zodat bepaald kan worden of voldaan kan worden aan de doelstelling van de Waterwet.

¹⁵ Mediaverklaring van Chemours Nederland bv d.d. 20 april 2017

Voorgestelde vervolgstappen:

Stuur namens het College en de Gemeenteraad van Papendrecht een brief aan (Gedeputeerde Staten van) de Provincie Zuid-Holland om dit standpunt mee te delen. Deel in die brief mede dat wat de gemeente Papendrecht betreft de vergunning voor lozing van de stof 'GenX' met onmiddellijke ingang terug dient te gaan naar nul. In plaats van aanscherping dus naar intrekking van de vergunning voor Chemours om nog langer de zorgwekkende stof 'GenX' op het oppervlakte water te lozen. Doe intussen onderzoek en wacht daarvan eerst de resultaten af. Maar laat in de tussentijd de lozingen van 'GenX' stoppen. Zoek draagvlak voor deze aanpak binnen de Drechtsteden om samen sterk(er) te staan.

Overzicht geëmitteerde zeer zorgwekkende stoffen Chemours	ZZS stof	CAS nr	EG nr	vergu ning	e- prt r											veran derin g				vergu ning		
	cf RIVM			revisi e '98	20 00	2001	20 02	20 03	20 04	20 05	20 06	20 07	20 08	20 09	20 10	wijzig ing	20 11	20 12	20 13	revisi e 2013	20 14	20 15
geëmitteerde stoffen conform PRTR	(Nederla nd)			kg/jaa r	kg /ja ar	kg/ja ar	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	van 2010	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ jaa r	kg/ja ar	kg/ jaa r	kg/ jaa r
Emissies productieproces																						
Formaldehyde (methanal)	ja	50- 00-0	200- 001-8	10426 ¹⁶	33 60	6944	69 44	82 72	43 60	36 81	41 82	43 84	34 10	23 25	33 85	1149 6 ¹⁷	33 51	32 78	31 25	4600	31 64	nb
Perfluorisobuteen	ja	382- 21-8	..	45				3	14	22	46	53 ¹⁸	11	11	11	45	12	11	17	28	11	nb
Emissies waterzuivering bodemsanering																						

¹⁶ De norm voor formaldehyde is opgebouwd uit twee deelnormen: De norm voor vracht tav puntbronnen is 5330 kg/jaar; De norm voor diffuse emissies is afgeleid dmv kentel, die af te leiden is uit de aanvraag (het betreft een verhoudingsgetal tussen de diffuse emissies van formaldehyde, azijnzuur anhydride, IHT en alcohol), gerelateerd aan een maximale vracht van 8000 kg/jaar waardoor voor formaldehyde een norm ontstaat van 5096 kg/jaar. Totaal formaldehyde 10426 kg/jaar.

¹⁷ In 2010 is de norm voor de emissie van formaldehyde bij de puntbronnen van Delrin verruimd tot 2650 kg/jaar. Samen met de puntbronnen van de Formaldehydefabriek (3750) en de eerder afgeleide diffuse emissie uit de Delrinfabriek (5096) geeft dat een totaal vracht norm 11496 kg/jaar.

¹⁸ Deze normoverschrijding is beëindigd en de emissie is teruggebracht binnen de norm.

1,2-Dichloorethaan ¹⁹	ja	107-06-2	203-458-1	..	..	..	1	8	21	11	14	0	0,3 2	1	1	..	7	4	3	20	2	nb	
Trichlooretheen ²⁰	ja	79-01-6	201-167-4	..	..	..	36	11	18	9	15	7	18	30	39	..	80	30	25	67	26	nb	
Emissies stookinstallaties																							
Koolmonoxide (CO)	ja	630-08-0	211-128-3	25750 ²¹	27 72 4	2520 4	26 00 4	47 57 3	43 46 4	36 98 5	39 63 0	36 99 5	28 58 0	24 48 8	36 36 82	2575 0	23 62 0	25 27 6	25 33 7	5440 0 ²²	20 10 6	nb	
Benzeen	ja	71-43-2	200-753-7	23	..	..	..	..	98	89	90	86	68	68	8		10 7		72	72		54	nb

Betreft Subsidieregeling aanschaf zuiveringsapparatuur drinkwater ten behoeve van de inwoners van de Drechtsteden

¹⁹ In de beschikkingen van 1998 en 2013 is geen norm opgenomen voor 1,2-dichloorethaan. De bij 2013 genoemde jaarvracht is als indicatie opgenomen in de aanvraag. Deze stof komt vrij als luchtemissie bij de grondwatersanering en is in de vergunning niet individueel genormeerd omdat Chemours deze niet kan beïnvloeden.

²⁰ In de beschikkingen van 1998 en 2013 is geen norm opgenomen voor trichlooretheen. De bij 2013 genoemde jaarvracht is als indicatie opgenomen in de aanvraag. Deze stof komt vrij als luchtemissie bij de grondwatersanering en is in de vergunning niet individueel genormeerd omdat Chemours deze niet kan beïnvloeden.

²¹ De norm van de vergunning 1998 is een jaarvrachtnorm welke uitsluitend is opgelegd ten behoeve van de procesemissies. Voor de stookinstallaties zijn in 1998 alleen massastromen vergund en geen jaarvracht. In de PRTR rapportage worden beide emissies wel bij elkaar opgeteld. De totaalemissie kan daarmee niet vergeleken worden met de jaarvrachtnorm uit de vergunning die tot 2013 alleen van toepassing was op de procesemissies.

²² In de vergunning van 1998 waren de CO emissies uit de afdeling Power (stoomketels en WKK) en het afvalfornuis van de Delrin fabriek wel vergund, maar niet als jaarvrachtemissie in de vergunning opgenomen. Deze installaties dienden te voldoen aan het Besluit emissie-eisen stookinstallaties Milieubeheer (BEES-A). Vanaf 2013 is de totale CO jaarvrachtemissie van zowel de procesemissies als de stookinstallaties in de vergunning vastgelegd. Hoewel de in de vergunning opgenomen jaarvracht is toegenomen, is de feitelijk toegestane en werkelijke emissie gereduceerd.

²³ Bij Chemours/DuPont zijn geen productieprocessen waarbij benzeen vrijkomt, daarom is deze niet als procesemissie genormeerd. Benzeen wordt geëmitteerd door de stookinstallaties en de emissie wordt middels een model bepaald vanuit het aardgasverbruik. Het aardgas in Nederland bevat ca. 0,1% benzeen en bij verbranding in stookinstallaties komt een beperkte hoeveelheid onverbrand benzeen vrij.

Geachte voorzitter,

Zoals uw bestuur bekend is onze fractie reeds een aantal jaren intensief betrokken bij de dossiers PFOA en GenX. Wij hebben als een van de eerste politieke partijen binnen het samenwerkings-verband van de Drechtsteden duidelijk gesteld dat de lozingen van giftige stoffen op de rivier, zoals nu weer GenX – ookal zijn deze vergund – dienen te stoppen. Omdat een schoner milieu begint bij het stoppen van het lozen van giftige stoffen.

GenX wordt reeds jaren (onder andere) op de rivier geloosd. Er wordt gezegd ‘dat het wel meevalt’. Maar dat is volgens ons niet waar. Het is een leugen. Wij hebben rapporten gelezen en gesproken met deskundige toxicologen. GenX hoort niet geloosd te worden op het oppervlaktewater en deze stof hoort ook niet in het drinkwater terecht te komen. Hoe klein de hoeveelheden ook zijn. Politiek-bestuurlijk zijn er enorme missers gemaakt, vooral bij de provincie Zuid-Holland. Dat dient gecorrigeerd te worden. *Wij hebben nog van niemand in de politieke en bestuurlijke wereld een excuus gehoord.*

De discussie over de vraag wat er moet gebeuren kan lang gaan duren. Moet het bedrijf DuPont/ Chemours ervoor zorgen dat al het geloosde afvalwater schoon wordt geloosd of moet de overheid daarvoor zorgen? Dat gaat, zo lezen wij in de krant, miljoenen euro’s kosten. De uitkomst van die discussie kan jaren duren. Intussen hebben onze inwoners het er maar mee te doen. Dat vinden wij niet verstandig en ook niet eerlijk. De inwoners van de Drechtsteden hebben immers niet gevraagd om vervuild drinkwater. Vervuild met stoffen die er niet in horen te zitten. Zoals GenX.

Daarom willen wij u vragen om een Subsidieregeling in het leven te roepen, zodat onze inwoners zelf zuiveringsapparatuur in hun woningen kunnen laten aanleggen. De aanschafkosten voor zuiverings-apparatuur belopen een paar honderd euro per huishouden. Daar zijn in prijstechnische zin door middel van collectieve inkoop van zuiveringsapparatuur misschien nog interessante slagen in te maken. Doel is het mogelijk te maken dat de inwoners tegen een betaalbare prijs zuiverings-apparatuur kunnen aanschaffen.

De Drechtsteden kunnen op die manier de inwoners de hand reiken en hen aanbieden zuiverings-apparatuur aan te schaffen zodat de inwoners die daarvoor kiezen zich tege betaalbare kosten van schoon drinkwater kunnen voorzien. Zo’n subsidieregeling zou ook kunnen worden opengesteld voor woningbouwcorporaties en bedrijven.

Gezondheid is van groot belang. Mensen die gezond leven en gezond zijn kosten de samenleving minder. Op de langere termijn is het nu zuiveren van het drinkwater van giftige stoffen die er niet in thuis horen niet alleen goed voor onze inwoners maar zeker ook voor de staatshuishouding. De aanschaf van zuiveringsapparatuur mogelijk maken binnen de Drechtsteden impliceert in feite een investering in de gezondheid van onze inwoners. Mogelijk zijn daarvoor ook nog subsidiepotjes in Den Haag en Europa voor te vinden? En investeren in gezond drinkwater dat vrij is van gifstoffen is natuurlijk ook erg duurzaam. Een win-win situatie dus: beter voor de mens, beter voor het milieu, beter voor de staatshuishouding.

GenX zit nog steeds in drinkwater door lozing

PAPENDRECHT - Drinkwater dient schoon te zijn, meent Onafhankelijk Papendrecht (OP). Chemours loost volgens de partij de stof 'GenX' op het oppervlaktewater (Beneden Merwede). Drinkwater wordt voor een deel uit het oppervlaktewater gehaald. Het drinkwaterbedrijf is kritisch. De volksgezondheid is volgens Onafhankelijk Papendrecht in gevaar. De Nederlandse autoriteiten hebben gedurende (tientallen) jaren een veel te lakse houding aangenomen als het gaat om het kritisch

zijn op uitstoot (emissies, denk aan PFOA) van gevaarlijke giftige stoffen in ons milieu. Hier past volgens de partij geen houding vanuit de overheid om de zaken nog eens een tijdje aan te kijken. Dat is wat de Provincie nu wil gaan doen. Hier past onmiddellijke actie! Stopzetting van de lozingen van 'GenX' op het oppervlaktewater is nodig. "Er mag geen 'GenX' of welke andere gevaarlijke giftige stof dan ook meer doorsijpelen in het drinkwater. Water is van eminent belang voor de ge-

zondheid van ons allemaal", aldus Ruud Lammers, fractievoorzitter van OP.

"Ik weet niet hoe het mogelijk is", zegt toxicoloog Atie Verschoor van ECE-Med, een centrum dat de gezondheidseffecten van gevaarlijke stoffen onderzoekt. "De eerste vraag die ik had, was: hoe kan dit nu nog?" GenX zit in het water doordat chemiebedrijf Chemours het als afvalstof loost in de Merwede. Bedrijven die chemische stoffen willen lozen moeten daarvoor een vergunning aanvragen.

Papendrecht woensdag 27 september 2017

Onderwerp Stort PFOA bevattend afval in de regio Drechtsteden – uiteenlopende statements over de hoeveelheid gestort afval door DuPont/Chemours en TNO

DuPont/Chemours stelt dat de opslag van PFOA bevattend afval hoger was dan wordt beweerd door TNO. Zit TNO er naast of klopt de bewering van DuPont/Chemours niet?

Hoe valt te verklaren dat TNO beweert dat naar schatting meer dan 550 kilo minder (600 minus enkele tientallen kilogrammen) PFOA bevattend afval is gestort, terwijl het bedrijf in kwestie dat heeft gestort stelt dat het om 600 kilo PFOA bevattend afval zou gaan?

Op 25 mei 2016 gaf Chemours een statement af, welke wij meesturen als bijlage bij deze brief. Dat statement luidde als volgt: “Tien jaar geleden is DuPont met het storten van PFOA bevattend afval gestopt. Vóór juni 2016 heeft DuPont verschillende stortplaatsen in de omgeving gebruikt voor het opslaan van zijn restafval en daar zat ook PFOA bevattend afval bij. Vanaf 1989 is er geen gebruik meer gemaakt van stortplaatsen zonder een beheerssysteem, waarbij technische voorzieningen voorkomen dat afvalstoffen zich mogelijk verspreiden via het grondwater. Vóór 1989 is PFOA bevattend afval ook opgeslagen op stortplaatsen zonder onderafdichting. Naar schatting bevatte dit maximaal 600 kilo PFOA.”

Op 11 juli 2017 gaf de gemeente Dordrecht in een raadsinformatiebrief (met kenmerk SO/1886570) de volgende informatie: “Naar aanleiding van de in 2016 uitgevoerde bodemonderzoeken naar PFOA op voormalige stortplaatsen heeft de provincie TNO opdracht gegeven om onderzoek te doen naar de aard en omvang van de stort van mogelijk PFOA-houdend afval op de stortplaatsen Crayestein-West en Derde Merwedehaven. Van deze stortplaatsen zijn archiefgegevens beschikbaar over in het verleden gestort afval (van de oudere stortplaatsen zijn dergelijke archiefgegevens niet beschikbaar). Op 6 juli 2017 heeft de provincie het onderzoek van TNO gepubliceerd. De belangrijkste conclusie is dat er in de periode van 1985 tot 2006 op beide stortplaatsen bedrijfsafval van DuPont is gestort dat mogelijk PFOA bevat. TNO schat de hoeveelheden PFOA (zuivere stof) op beide stortplaatsen in op enkele tientallen kilogrammen. TNO heeft geen aanwijzingen gevonden dat hierbij vergunningeisen zijn overschreden.”

TNO komt uit op een schatting dat de hoeveelheid PFOA bevattend afval niet meer beloopt dan ‘enkele tientallen kilogrammen’, terwijl DuPont/Chemours in een eigen bedrijfsstatement over afvalstortplaatsen aangeeft dat het naar schatting om maximaal 600 kilo PFOA bevattend afval gaat.

Hoe valt het verschil tussen deze beide beweringen volgens u te verklaren?

Onafhankelijk Papendrecht
Ruud Lammers.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Indienen via de regiogriffie

Aan het bestuur van
de Gemeenschappelijke Regeling Drechtsteden
T.a.v. de heer drs. Arno Brok, voorzitter
Noordendijk 250
3311 RR Dordrecht

Datum 6 februari 2016
Betreft Gezondheid / Perfluorooctaanzuur (PFOA) DuPont Dordrecht

Geachte heer Brok,

Bij deze vragen wij uw aandacht voor het volgende.

Lokale politici, zoals Anton van Rees, fractievoorzitter van de PvdA Sliedrecht, en leden van de Provinciale Staten van Zuid-Holland reageren verbijsterd op de onthulling¹ door de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid op de website Sliedrecht24 dat ambtenaren van de gemeente Dordrecht en de provincie Zuid-Holland al zeker tien jaar op de hoogte zijn van de grondwaterverontreiniging met de kankerverwekkende stof PFOA op het terrein bij waterbedrijf Evides te Dordrecht. De verontreinigingen zijn zelfs al sinds eind jaren'80 bekend.

Om deze reden stellen wij u hierna een aantal vragen ex artikel 36 van het Reglement van orde voor de vergaderingen en andere werkzaamheden van de Drechtraad (versie 6.0), met het verzoek deze schriftelijk te willen (laten) beantwoorden en de leden van de Drechtraad hiervan op de hoogte te stellen, teneinde te bewerkstellingen dat een verdiepende discussie hierover gevoerd kan worden.

Onafhankelijke onderzoekscommissie?

De PvdA Sliedrecht vindt dat milieugedeputeerde Rik Janssen (SP) van de provincie Zuid-Holland *'hieraan consequenties mag verbinden'*. Fractievoorzitter Anton van Rees wil nog verder gaan: *"Alle mensen in het verleden, bij onderzoek en handhaving betrokken, zouden vanaf dit moment vervangen moeten worden door een door 'Den Haag' aan te stellen onafhankelijke onderzoekscommissie. Het vertrouwen in de nu betrokken instanties is weg. Deze zijn onbetrouwbaar om verder onderzoek te doen."* Node is de openheid de afgelopen jaren gemist, gezien de reacties die loskomen.

- Vraag 01: wilt u er bij de Minister op aandringen dat er zo snel mogelijk een onafhankelijke onderzoekscommissie zal worden ingesteld die de onderste steen boven water haalt?

¹ Bron: website <http://www.sliedrecht24.nl/harde-kritiek-op-pfoa-onthullingen-ozhz/>

Duidelijkheid

De OZHZ concludeerde eind 2015 dat de PFOA-verontreiniging in het grondwater wordt beheerst. *“Maar is echt goed in beeld waar PFOA precies in de grond zit? Dat is een vraag waar we snel antwoord op moeten krijgen. Bekend is dat sporen van PFOA erg lang in het milieu blijven. En niet voor niets mag PFOA sinds 2012 niet meer worden gebruikt in Nederland. We hebben er recht op om te weten hoe groot de omvang van het PFOA-probleem is”*, reageert het Sliedrechts raadslid Vincent Prins (CDA). Zijn partij wil ook snel duidelijkheid over de omvang van het probleem.

Tenslotte zal PvdA-statenlid in de provincie Zuid-Holland Willem Minderhout komende woensdag 10 februari 2016 Gedeputeerde Rik Janssen *‘het vuur aan de schenen leggen’*.

Ongerustheid

Er bestaat, kortom, veel ongerustheid over de gang van zaken bij DuPont. Ook de fractie van Onafhankelijk Papendrecht maakt zich hierover zorgen. Vervuiling van het grondwater beperkt zich niet tot één locatie, maar de vervuiling sijpelt door naar de omgeving. Ook Papendrecht loopt volgens onze fractie net zoveel gevaar als de inwoners in de directe omgeving van de fabriek van DuPont als de inwoners van de aanpalende gemeente Sliedrecht.

- Vraag 02: Graag willen wij u vragen om namens het bestuur van de Drechtsteden erop aan te dringen dat er naast de instelling van een onafhankelijke onderzoekscommissie zoals bij vraag 1 aan de orde gesteld, zo snel mogelijk nadere duidelijkheid aan de Drechtraad zal worden verschaft met betrekking tot onderstaande vragen.

De vragen zijn opgesteld naar aanleiding van het artikel ‘The Lawyer Who Became DuPont’s Worst Nightmare’ van Nathaniel Rich, dat op 6 januari 2016 in The New York Times Magazine verscheen. Rich beschrijft hierin de ervaringen van Rob Bilott, de advocaat uit de V.S. die ontdekt dat het bedrijf DuPont al jaren PFOA gebruikt, terwijl het (bedrijf) weet dat PFOA waarschijnlijk schadelijk is voor de gezondheid. DuPont is met deze kennis jaren doorgegaan met het lozen, storten en in de lucht emitteren van deze stof.

- Vraag 03: zijn er door DuPont Dordrecht ook schadelijke stoffen geloosd, gestort en in de lucht geëmitteerd? En zo ja, welke stoffen zijn dat en wanneer is dat gebeurd?

Effecten alternatief PFOA onbekend

Het gebied dat in de V.S. hierdoor is besmet geraakt is enorm. Ook in Dordrecht staat een fabriekscomplex waar tot september 2012 PFOA is gebruikt. Het RIVM doet op dit moment onderzoek naar de gezondheidsrisico's van PFOA. Van het alternatief dat in de V.S. voor PFOA in de plaats is gekomen zijn de effecten onbekend. 200 wetenschappers tekenden in mei 2015 de ‘The Madrid Statement on Poly- and Perfluoralkyl Substances (PFASs)’ waarin ze hun zorg uitspreken over de productie van alle stoffen van deze soort, inclusief het alternatief wat DuPont nu in de V.S. gebruikt (!), en het vrijkomen ervan in het milieu. Eline van den Boogaard, voormalig Statenlid en woonachtig in Dordrecht, vertelt ons dat ze zeer ongerust is.

Welke stof nu in Dordrecht in gebruik is als vervanger voor PFOA is onbekend.

- Vraag 04: welke stof wordt op dit moment gebruikt bij DuPont Dordrecht?

Van den Boogaard stelt het volgende: *“Ik wil precies weten waaraan wij, bewoners, hebben blootgestaan en wat daarvan de effecten op onze gezondheid zijn. Omdat het artikel van Rich belangrijke inzichten bevat over PFOA en de omgang van DuPont met PFOA, inzichten die een breed publiek tot zich moet kunnen nemen, heb ik een uitgebreide samenvatting ervan in het Nederlands gemaakt. Tevens heb ik een eerste set met vragen opgesteld om daarmee een bijdrage te leveren aan*

het boven water brengen van de feiten over PFOA en de effecten van deze stof op de gezondheid en het milieu in Nederland. Dit is een oproep aan iedereen die mee kan en mee wil doen met het boven tafel brengen van de feiten: politici, journalisten, onderzoekers, juristen, etc., blijf het bevoegd gezag alstublieft bestoken met vragen, zorgen, meningen en oplossingen. Het is van belang dat mensen zich in deze zaak verdiepen. Alleen dan zijn de resultaten van het RIVM onderzoek in de juiste context te beoordelen”, aldus Van den Boogaard.

Vragen (waar DuPont staat wordt DuPont in Dordrecht bedoeld)

Over het afval

- vraag 05: Hoelang, van wanneer tot wanneer, heeft DuPont PFOA gebruikt?
- vraag 06: Hoeveel van deze stof heeft DuPont in totaal gebruikt? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 07: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in de lucht geëmitteerd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 08: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal gestort? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 09: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in de rivier geloosd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 10: Hoeveel PFOA heeft DuPont in totaal in het riool geloosd? En uitgesplitst per jaar?
- vraag 11: Zijn er nog andere manieren waarop DuPont van PFOA afval is afgekomen? Zo ja hoe? En per methode hoeveel in totaal? En per methode uitgesplitst per jaar?
- vraag 12: Is er nog PFOA aanwezig bij Chemours Dordrecht (de nieuwe naam)?
- vraag 13: Is er bij DuPont een interne regel geweest, waarin stond dat PFOA niet in het riool of oppervlaktewater geloosd mag worden? (toelichting: net als in de V.S.)
- vraag 14: Zo ja, heeft DuPont zich aan die interne regel gehouden?
- vraag 15: Met welk alternatief voor PFOA werkt Chemours sinds september 2012?
- vraag 16: Zijn dat dezelfde ‘chemistries’ als in de fabriek in de V.S. worden gebruikt? Zo nee, wat dan wel?

Over de door het bevoegd gezag gehanteerde veiligheidsnormen

Uit het artikel van Rich blijkt dat er veel discussie is geweest over de veiligheidsnormen. Eerst stelt DuPont V.S. zelf een interne veiligheidsnorm (exposure level) vast van 1 p.p. b (parts per billion, wat gelijk is aan de in Europa vaker gebruikte maat 1 µg/l). Zodra het bedrijf in een rechtszaak verwikkeld raakt komen DuPont en de Milieudienst van West- Virginia gezamenlijk tot een norm van 150 p.p. b. Voor drinkwater heeft de United States Environmental Protection Agency een adviesnorm van 0,4 p.p. b voor drinkwater afgegeven. Uit recent onderzoek blijkt dat deze nog lager zou moeten zijn. Philippe Grandjean van de Harvard School of Public Health en Richard Clapp van de University of Massachusetts-Lowell, kwamen deze zomer bijvoorbeeld uit op een veiligheidsnorm voor drinkwater van bij benadering 0,001 p.p. b.

- vraag 17: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in de lucht momenteel? En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 18: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 19: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het oppervlaktewater momenteel?
- vraag 20: En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 21: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 22: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het riool momenteel? En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 23: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 24: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in de bodem/ het grondwater momenteel?
- vraag 25: En hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 26: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 27: Hoeveel bedraagt de gehanteerde veiligheidsnorm voor de aanwezigheid van PFOA in het drinkwater momenteel?

- vraag 28: Hoeveel was deze in het verleden?
- vraag 29: Is de hoogte van deze norm onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 30: Zijn er veiligheidsnormen voor het alternatief voor PFOA waar Chemours sinds september 2012 mee werkt vastgesteld? En zo ja, welke?
- vraag 31: Is de hoogte van deze normen, of het besluit om geen normen te hanteren onderbouwd met onafhankelijke onderzoeksresultaten?
- vraag 32: Hoe is de relatie tussen de veiligheidsnorm voor drinkwater en de andere gehanteerde veiligheidsnormen voor PFOA?

Metingen

- vraag 33: Zijn er in Nederland concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b in het drinkwater gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 34: Zijn er in Nederland concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b in de lucht gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 35: Zijn er in Nederland elders concentraties van PFOA hoger dan 0,001 p.p. b gemeten? Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 36: Bent u bereid om alle metingen van PFOA die er gedaan zijn, vanaf het moment dat DuPont startte tot heden, openbaar te maken?

In een bijlage behorende bij een document² van de Omgevingsdienst Zuid-Holland-Zuid van 16 oktober 2015 staat: “De in 2014 in het ondiepe grondwater gemeten concentraties PFOA bedragen maximaal 1374 µg/l. De voorlopige locatie-specifieke interventiewaarde op basis van de Europese maatstaven bedraagt 2370 µg/l.”

- vraag 37: Waarom wijken de gemeten waarde en de locatie-specifieke interventiewaarde zoveel af van de in het artikel van Rich genoemde veiligheidsnormen?

Tevens staat er in genoemd document opgeschreven: “Er kan niet worden uitgesloten dat er ter plaatse van de kern van de verontreiniging in de ophooglaag wel sterk verhoogde gehalten aan PFOA in het eerste watervoerende pakket voorkomen.”

- vraag 38: Wordt - met andere woorden - niet uitgesloten dat (veel te) hoge concentraties van PFOA in het drinkwater terecht zijn gekomen?

De United States Environmental Protection Agency was erg ongerust toen ze erachter kwam dat de gemiddelde concentratie van PFOA in het jaar 2003 in het bloed van volwassen Amerikanen 4 tot 5 p.p. b was.

- vraag 39: Zijn in Nederland, bij de bloedbanken of op andere locaties, ook concentraties in het bloed gemeten die hoger waren dan 0,001 p.p. b?
- vraag 40: Zo ja; voor alle gevallen: Hoeveel bedroeg deze concentratie? Waar is dit gemeten? Wanneer is dit gemeten?
- vraag 41: Hoeveel bedroeg de gemiddelde concentratie van PFOA in het bloed van volwassen Nederlanders in de afgelopen decennia?
- vraag 42: Hoeveel bedroeg de gemiddelde concentratie van PFOA in het bloed van volwassenen die in de Drechtsteden wonen in de afgelopen decennia?

² Bron: website OZHZ artikel Provincie en gemeente brengen feiten over stof PFOA in beeld.

Over de impact op Nederland

- vraag 43: Hoe groot is het gebied dat is besmet met PFOA in een concentratie hoger dan 0,001 p.p. b?
- vraag 44: Welke bedrijven in Nederland werkten met stoffen die vallen onder The Madrid Statement on Poly- and Perfluoralkyl Substances (PFASs) van 1950 tot heden? Op welke locaties in Nederland wordt met deze stoffen gewerkt?

Over medisch onderzoek

In de V.S. hebben de mensen die in het met PFOA besmette gebied wonen via een rechtszaak kunnen afdwingen, dat DuPont de kosten financierde van het medisch onderzoek naar de relatie tussen PFOA en ziekten. Dit onderzoek bestond uit 12 studies en duurde 7 jaar; 70.000 bewoners leverden hun bloed in voor het onderzoek. Het toonde een waarschijnlijke relatie tussen PFOA en nierkanker, teelbalkanker, schildklierafwijkingen, hoog cholesterol, zwangerschapsvergiftiging en colitis ulcerosa aan.

- vraag 45: Welk onafhankelijk onderzoek is er in Nederland bij een grote populatie gedaan naar de relatie tussen PFOA en ziekten?
- vraag 46: Bij welke van deze onderzoeken is bloed onderzocht?
- vraag 47: Zo ja, is er bij de controlegroep vastgesteld dat de betrokken personen in een gebied wonen dat vrij is van besmetting door PFOA of één van de andere stoffen die onder 'The Madrid Statement' vallen?
- vraag 48: Betreft het RIVM alle bestaande onafhankelijke onderzoeken, dus ook de genoemde onderzoeken waar in deze vragen aan is gerefereerd, in haar oordeel?
- vraag 49: Is voor bewoners in Nederland een weg naar de rechter mogelijk succesvol, om onafhankelijk onderzoek naar de effecten van PFOA waarbij bloed wordt onderzocht gefinancierd te krijgen door DuPont/Chemours?
- vraag 50: Gaat de overheid een onderzoek naar de effecten van PFOA waarbij bloed wordt onderzocht bij een grote populatie mogelijk maken?

Relatie met het RMJP – het Regionaal Meerjaren Programma Drechtsteden 2014-2018

In het RMJP staan behartenswaardige woorden opgeschreven over het aantrekkelijker maken van ons gebied, over fysieke veiligheid en gezondheid.

- vraag 51: Bent u bereid ten behoeve van de totstandkoming van een effectiever milieubeleid (fysieke veiligheid /gezondheid van de inwoners) in onze regio Drechtsteden een veel hogere prioriteit toe te kennen aan een scherper (nog te ontwikkelen) milieubeleid in het kader van het RMJP, als de Drechtstraad u daarom vraagt?

Wij danken u voor een spoedige beantwoording van deze vragen en zien uit naar uw transparantie en open communicatie ten aanzien van de wijze waarop de lokale/regionale/nationale overheid hiermee omgaat, in het bijzonder in de richting van de inwoners van ons (Drechtstedelijke) gebied die (mogelijk) het slachtoffer zijn geworden van de bij deze ter discussie gestelde bedrijfsactiviteiten.

Hoogachtend,

Onafhankelijk Papendrecht
Ruud Lammers.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Aan het College van B&W en de Gemeenteraad van de gemeente Papendrecht,
T.a.v. de heer Aart-Jan Moerkerke, voorzitter,
Markt 22
3351 PB Papendrecht

Papendrecht 12 februari 2020
Onderwerp Meten van PFAS in het Papendrechtse kraanwater

Geachte heer Moerkerke,

Bij deze willen wij een verzoek bij het College en de gemeenteraad indienen om een onderzoek mogelijk te maken. **Het gaat concreet om het meten van Poly- en Perfluoralkylstoffen (PFAS) in het kraanwater van Papendrecht.** Wij hebben hiervoor een offerte¹ opgevraagd bij het Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam (Bijlage (1)).

Het Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam heeft vorig jaar vastgesteld dat zich in een door hen zelf genomen monster van het kraanwater 20 nanogram (ng) per liter FRD-902/FRD-903 (perfluorverbinding GenX) bevindt. In het bemonsterde Dordrechtse kraanwater werd 0,88 ng GenX per liter gemeten en in het Sliedrechtse kraanwater 0,14 ng. Wat betreft PFOA werd in het monster dat genomen is in onze gemeente toen ook een duidelijk hoger niveau (10 ng per liter) gemeten dan in Dordrecht (3,4 ng). In het kraanwater van Sliedrecht (< 0,5 ng) werd geen detecteerbare hoeveelheid PFOA gevonden. Het Papendrechtse kraanwater bevatte 22x méér GenX dan het kraanwater uit Dordrecht en 142x keer meer dan het kraanwater uit Sliedrecht. Vanwege het grote verschil is de test vorig jaar door het laboratorium nog een keer uitgevoerd, met hetzelfde resultaat.

De gereguleerde PFAS vallen in Nederland onder de zogenoemde 'drinkwaterrichtwaarden' van het RIVM. Dat instituut leidde drie jaar geleden een landelijke meetcampagne naar FRD-903 (een van de GenX-stoffen) in drinkwater en drinkwaterwinningen in Nederland. De aanleiding hiertoe was dat deze stof in enkele monsters kraanwater was gevonden.

Het is 'twee voor twaalf' voor de 221 locaties waar in Nederland drinkwater wordt gewonnen. Dat zei Vewin², belangenbehartiger van de Nederlandse drinkwaterbedrijven, in september vorig jaar.

Uit de meetcampagne van het RIVM kwam naar voren dat de waarde soms verhoogd was; er zijn op een paar plekken uitzonderlijke concentraties gevonden van 30 ng/L (nanogram per liter). Het journalistieke onderzoek collectief Follow the Money³ berichtte hier recent over.

¹ De offerte voegen wij bij als bijlage (1) bij deze brief.

² bron: Follow the Money

³ Glasje teflon tappen: PFAS duiken op in onze drinkwaterbronnen (Mira Sys, 1 februari 2020).

De normen voor dit type stoffen zijn bepaald niet in steen gebeiteld, zeker niet als we naar de internationale ontwikkelingen kijken en die met elkaar vergelijken. De normen in Nederland liggen wat hoger dan in bijvoorbeeld Denemarken en de Verenigde Staten, ondanks dat het om dezelfde stoffen en gezondheidsrisico's gaat. Het hiervoor genoemde journalistieke onderzoek collectief Follow the Money heeft gemeld dat de hoeveelheid PFAS in kraanwater van New York maximaal 10 nanogram per liter mag zijn. In Nederland wordt voorlopig aan 150 nanogram per liter vastgehouden, wat volgens het RIVM met een technische discussie over de onderbouwing van de norm te maken zou hebben. De norm voor veilig kraanwater (als het om de hoeveelheid PFAS gaat) ligt in New York 15x scherper dan hier in Nederland. Wij vinden dat saillant.

Papendrecht ligt dicht in de buurt van de fabriek van Chemours (DuPont) die reeds decennia lang PFAS emitteert. In de recent in première gegane film **Dark Waters** wordt uit de doeken gedaan wat de gevolgen zijn voor de slachtoffers van dit soort PFAS-emissies. Bedrijfsadvocaat Robert Bilott werd in 1998 door een veehouder uit Parkersburg (West Virginia, Amerika) ingeschakeld om een rechtszaak aan te spannen tegen het chemiebedrijf DuPont.

De manier waarop DuPont de zaak bagatelliseert, traineert en onder zijn verantwoordelijkheid probeert uit te komen, is frustrerend en huiveringwekkend tegelijk. In wezen is *Dark Waters* een twee uur durende aanklacht tegen het Amerikaanse bedrijf dat – totdat dit schandaal naar buiten kwam – over het algemeen als 'gerenommeerd' werd omschreven. Het vergt nogal wat zelfbeheersing om niet woedend te worden over het handelen van DuPont in deze zaak.

De veehouder meende dat het bedrijf een plaatselijke kreek, waar zijn vee van gedronken had en ziek van was geworden, vervuild had. In de daaropvolgende juridische strijd tegen DuPont bracht Bilott een decennialange geschiedenis van milieuverontreiniging aan het licht. Dus niet alleen in Nederland⁴ heeft milieuverontreiniging plaats gevonden, ook in Amerika is dat voorgevallen.

In een recent aan de gemeenteraad uitgedeeld pamflet van de burenrade van Chemours⁵ (Bijlage (2)) valt onder andere te lezen dat Chemours het voornemen heeft om "GenX-emissie de komende jaren met 99 procent te verminderen". Is hier al iets van te merken?

Het ligt voor de hand te laten onderzoeken hoe het op dit moment is gesteld met de aanwezigheid van PFAS in het Papendrechtse kraanwater. De enige manier om erachter te komen of de hoeveelheid PFAS in het Papendrechtse kraanwater vermindert, is te (laten) meten of de hoeveelheid PFAS dan ook daadwerkelijk terugloopt. Zonder metingen te doen, blijft het gissen.

Vandaar dat wij dit verzoek bij het College en de gemeenteraad neerleggen. Als gezegd: het Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit is bereid het onderzoek uit te voeren.

Met vriendelijke groeten,
Hoogachtend,

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht,
Ruud Lammers, José van der Tak, Hendrika Hoekstra en Martijn Hardam.

Bijlage (1) Offerte
Bijlage (2) Werkconferentie Burenraad DuPont & Chemours

⁴ DuPont had ook in Nederland de afgelopen decennia elk jaar duizenden kilo PFOA via de lucht of water uitgestoten. Mét een vergunning van de milieudienst (bron: Follow the Money).

⁵ Werkconferentie Burenraad DuPont en Chemours, november 2019, Dordrecht, pagina 4 (Bijlage (2)).

Laat zien dat je niets te verbergen hebt

'Hoe gaan we met elkaar om?' werd de vraag waar de werkgroep onder leiding van Nico Haasbroek zich over boog. Met de twaalf deelnemers, veelal werkzaam in de communicatie, van Evides, HVC, Chemours, DuPont, de DCMR, de VNCI, de Veiligheidsregio Zuid-Holland Zuid, de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, de gemeente Dordrecht, ContourdeTwern en De Merwelanden ging hij hierover in gesprek. Wat je ook communiceert, je moet het echt menen.

Chemours en DuPont organiseerden de afgelopen jaren zomer-middagwandelingen waar kleine groepen omwonenden zich voor kunnen aanmelden. De deelnemers aan deze rondleiding door de fabriek en over het terrein zijn altijd positief na afloop. Regelmatig komt de opmerking dat de bedrijven geweldige dingen produceren. Dat is iets om trots op te zijn. Persoonlijk contact werkt, blijkt hieruit. Beter dan het versturen van een persbericht. Ook transparant is het voorbeeld van HVC. In de fabriek in Alkmaar is voor iedereen zichtbaar wat de dioxine-uitstoot is. Meten is weten en laat dat zien.

Houd de lijnen kort

Eerst zien dan geloven, is de teneur als het gaat om het voorkomen van Chemours om de

GenX-emissie de komende jaren met 99 procent te verminderen. Maar er is wel veel gebeurd de afgelopen jaren. En nog steeds zijn er zo nu en dan, hoe klein en ongevaarlijk misschien, incidenten. Dat maakt het lastig om vertrouwen te winnen bij bewoners, maar ook bij bijvoorbeeld media of een gemeente. Het helpt dan wel als de verschillende instanties, overheden en bedrijven elkaar vinden en hun boodschap op elkaar afstemmen op het moment dat zich iets voordoet. Daarom is het belangrijk om elkaar te kennen. Houd de lijnen kort.

Er is sowieso landelijk veel onrust als het gaat om PFAS. Eigenlijk zou het goed zijn om in een breder verband te discussiëren over veiligheid en duurzaamheid. En als bedrijf hier vervolgens

een langetermijnstrategie aan te koppelen, afgestemd op de doelstellingen op het gebied van maatschappelijk verantwoord ondernemen. Terug naar nu, zover

2930

Onafhankelijk Papendrecht
t.a.v. de heer Ruud Lammers
Lohmanlaan 8
3354 AS Papendrecht

DATE
6 Februari 2020

OUR REFERENCE
EH20/0002/JK/CdG

ATTACHMENT

E-MAIL
Jacco.koekkoek@vu.nl

TELEPHONE
+31 (0)20-5989539

PAGE
1 of 2

Subject: Offerte analyseren PFAS kraanwater

Geachte heer Lammers,

Hierbij ontvangt u de offerte voor het analyseren van per- en polyfluorstoffen (PFAS) in kraanwater afkomstig uit de gemeente Papendrecht.
Het adres waar het kraanwater zal worden bemonsterd, zal door de heer K Thieme worden geregeld.
Hij zal ook de afspraak regelen voor de bemonstering.

Specificaties:

Item	kosten
Afdeling E&H levert de flessen voor de monsternamen	€ 0
Bemonsteringsprotocol Elke fles wordt eerst voorgespoeld met het te bemonsterende water door tweemaal de fles voor circa 20% te vullen en na een driemaal zwenken weer te ledigen. Hierna wordt de fles volledig gevuld met het monster.	
Bemonstering door de afdeling E&H:	€250
Analyse van perfluoralkylverbindingen Samenstelling pakket zie onderstaande tabel Levertermijn 2 – 3 weken na aankomst monsters op de universiteit.	€350 per monster

Indien u akkoord gaat met deze offerte, vraag ik u zodra de opdracht wordt vergeven dit per e-mail naar jacco.koekkoek@vu.nl te sturen.

Mocht u vragen hebben dan kunt u altijd contact opnemen met Jacco Koekkoek, 020-5989539 of jacco.koekkoek@vu.nl

Met vriendelijke groet,
Jacco Koekkoek

Tabel: analysepakket PFAS

		Detectieniveau (ng/l)
Perfluorbutaanzuur	PFBA	4
Perfluorbutaansulfonaat	PFBS	1
Perfluorpentaanzuur	PFPeA	4
Perfluorhexaanzuur	PFHxA	1
Perfluorhexaansulfonaat	PFHxS	0.5
Perfluorheptaanzuur	PFHpA	1
Perfluoroctaanzuur	PFOA	0.5
Perfluoroctaansulfonaat	PFOS	1
6:2 Fluortelomeersulfonzuur	6:2 FTS	2
Perfluornonaanzuur	PFNA	0.5
Perfluordecaanzuur	PFDA	0.5
Perfluorundecaanzuur	PFUnDA	0.5
Tetrafluor-heptafluorpropoxy propionzuur	HFPO-DA (GenX)	0.1

Vergaderjaar 2016–2017

27 625

Waterbeleid

Nr. 389

MOTIE VAN HET LID VAN EIJS C.S.

Voorgesteld 27 juni 2017

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat door het kabinet wordt erkend dat naar aanleiding van de situatie rond het bedrijf Chemours er nog stappen te zetten zijn in de aanpak van opkomende stoffen in relatie tot bescherming van drinkwater(bronnen);

overwegende dat nieuwe incidenten in de toekomst moeten worden voorkomen;

verzoekt de regering, in de nieuwe structurele aanpak van opkomende stoffen uit puntbronnen:

- concrete afspraken op te nemen over de bevoegdheden en rolverdeling van overheden bij (in)directe lozingen;
- zorg te dragen voor maximale transparantie over de stoffen die geloosd worden en de daarmee gepaard gaande risico's bij de vergunningverlening,

en gaat over tot de orde van de dag.

Van Eijs
Geurts
Dik-Faber

Vergaderjaar 2016–2017

27 625

Waterbeleid

Nr. 391

MOTIE VAN HET LID LAÇIN

Voorgesteld 27 juni 2017

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

overwegende dat uit lozingen van o.a. PFOA en GenX blijkt dat bij de vergunningverlening onvoldoende rekening is gehouden met de effecten van de lozing voor de drinkwatervoorziening;

overwegende dat overheden – vanuit de Drinkwaterwet – een zorgplicht hebben voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening;

overwegende dat het bevoegd gezag gebruikmaakt van de ABM-toets en de immissietoets voor het al dan niet toestaan van een lozing en verlenen van de vergunning, maar de correcte uitvoering te wensen overlaat;

verzoekt de regering, een handreiking op te stellen voor het bevoegd gezag die verduidelijkt hoe binnen de ABM- en de immissietoets rekening gehouden moet worden met de risico's voor de duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening,

en gaat over tot de orde van de dag.

Laçin

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie gratis bloedtests C8-PFOA voor alle inwoners

De gemeenteraad van de gemeente Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 09 november 2017, ter bespreking en besluitvormende behandeling van het Voorstel tot het vaststellen van de Programmabegroting 2018,

In overweging nemende dat:

- de bloedtest C8/PFOA eerder bij de raadsvergadering van 07 juli 2016 door de fractie van OP aan de orde is gesteld, en toen nagenoeg geen gehoor vond;
- er thans meer inzicht en duidelijkheid over de schadelijke werking van deze stof naar buiten is gekomen nu we een jaar verder zijn;
- op woensdag 25 oktober 2017 in het Provinciehuis te Den Haag een hoorzitting heeft plaatsgevonden en dat de aanleiding van deze hoorzitting een aangenomen motie door Provinciale Staten betrof;
- motie 726 de Provincie Zuid-Holland verzocht om een hoorzitting inzake PFOA (en GenX) te houden inzake mogelijkheden om de zorg over de emissies van deze stoffen te bespreken;
- op 17 mei 2017 een motie door de Tweede Kamerleden van Eijs en Kröger werd ingediend waarin werd opgeroepen "de zorgen van alle omwonenden serieus te nemen door voor iedereen die dat wil, in samenwerking met lokale instanties, proactief een bloedonderzoek aan te bieden zodat geen enkele kans, hoe klein ook, onbenut wordt gelaten om verhoogde waarden te identificeren";
- het zogenaamde 'blauwe contourengebied' dat is opgenomen in de oproep in het Papendrechts Nieuwsblad afgeleid is van onderzoeksgegevens uit een RIVM rapport;
- De onderzochte zeer zorgwekkende stof C8 ofwel PFOA (Perfluorooctaanzuur) behelst;
- Het effect van de blootstelling van de inwoners van Papendrecht (via het (drink-)water, de lucht (uitstoot) en lekkages in de bodem (bodemverontreiniging) aan deze (zeer) zorgwekkende stof veel groter is dan het blauwe contourengebied suggereert;
- Vanaf de jaren '70 van de 20ste eeuw tot 2012 tientallen duizenden kilo's PFOA in het Drechtstedelijke milieu zijn terecht gekomen (geëmitteerd vanuit de fabriek);
- Perfluorooctaanzuur bij de mens verdacht kankerverwekkend (verdacht carcinogeen) is en invloed heeft op het voortplantingssysteem (reprotoxisch);
- de stof bovendien in het milieu vrijwel niet afbreekt (zeer persistent) en het menselijk lichaam na inname maar langzaam verlaat¹;
- C8/PFOA behoort tot de zgn. PBT categorie van persistente stoffen, die bio accumulerend en toxisch zijn en die over langere afstanden kunnen worden vervoerd;
- deze stof is opgenomen onder de Persistent Organic Pollutants van de Stockholm Convention;
- dat bij nadere bestudering van het stenogram van de Kamerbehandeling blijkt dat er ten aanzien van het testgebied geen sprake is van het zogenaamde (blauwe) contourengebied maar van het effectgebied. Voor de volledigheid citeren wij hierbij de betreffende passage, uitgesproken door (voormalig) staatssecretaris Dijkzema tijdens een debat in de Tweede Kamer op 21 september

2017, waarin mevrouw Dijksema de bloedtest toegezegd heeft: (...) "Ik kom bij de motie van de leden Van Eijs (D66) en Kröger (GroenLinks) over het aanvullend bloedonderzoek. Die motie is naar aanleiding van het debat van 17 mei aangenomen. U hebt gevraagd, kort gezegd, om iedereen in de omgeving van de fabrieken in de gelegenheid te stellen om zich te laten onderzoeken. In de beantwoording heb ik aangegeven dat ik de motie wilde uitvoeren en dat ik daarover in gesprek zou gaan met de gemeenten. Dat hebben we gedaan en inmiddels is dat gesprek afgerond. Ik verwacht het volgende, als ik goed ben ingelicht. We lopen nu een beetje vooruit op de communicatie die de gemeenten zelf, omdat zij in de lead zijn, gaan doen, maar ik kan moeilijk met meel in de mond antwoorden, dus ik zeg het dan toch. De colleges van B en W van Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht gaan op heel korte termijn doorgeven dat zij akkoord zijn met de manier waarop we die motie uitvoeren. Nou, wat is die manier? Het plan is dat iedereen die tussen 1970 en 2012 minimaal een jaar in het effectgebied woonde en niet al eerder getest is, in principe de mogelijkheid krijgt om zich te laten testen. Dan kunnen mensen bij hun eigen gemeente, dus bij Dordrecht, Sliedrecht of Papendrecht, een verzoek doen om getest te worden. Ze krijgen daarop een reactie van de gemeente. Als er een positief besluit komt, kunnen zij naar de lokale ziekenhuislaboratoria voor die test. Die resultaten gaan alleen naar henzelf, want het zijn immers medische gegevens. We moeten nog een paar details uitwerken dus ik houd een kleine slag om de arm, maar we mikken erop dat mensen na de herfstvakantie een maand lang bij hun gemeente een aanvraag kunnen doen voor zo'n test. De gemeenten gaan hierover ook verder communiceren in de lokale media. Ik hoop dat ik hiermee conform uw wens de motie heb uitgevoerd." (...)

- Drinkwaterbedrijven (zoals Oasen en Evides) graag vooraf willen weten wat er in de rivieren wordt geloosd. Op dit moment worden drinkwaterbedrijven niet geïnformeerd;
- Het volgens drinkwaterbedrijf Oasen goedkoper is om de lozingen van gevaarlijke stoffen helemaal af te bouwen;
- ingeval de maximaal toegestane hoeveelheid giftige stoffen bij lozingen bereikt wordt, Oasen moet investeren in scheidings-membranen (het systeem van omgekeerde osmose) om zuiver drinkwater te kunnen blijven garanderenⁱⁱ;
- de (potentieel mogelijke) uitstoot door chemiebedrijf Chemours van perfluorisobuteen (PFIB) op advies van vooraanstaande toxicologen onmiddellijk verboden dient te worden;
- vervuiling het beste kan worden tegengegaan door niet te vervuilen;

Spreekt uit dat:

- de Tweede Kamer een motie aangenomen heeft die oproept aan inwoners van Dordrecht, Sliedrecht en Papendrecht, die daartoe een verzoek doen, de mogelijkheid te bieden zich te laten testen, op kosten van het Rijk, op de aanwezigheid van C8/PFOA in hun bloed;
- het niet aan de gemeente is om inwoners te betuttelen en te bepalen wie wel en wie niet recht zou hebben op het laten doen van een bloedtest, met andere woorden, de keuze om wel of niet een bloedtest te laten doen aan de inwoners zelf gelaten dient te worden;
- de Staatssecretaris in de beantwoording expliciet spreekt over het effectgebied, en dus niet over het (blauwe) contourengebied, en daarmee heeft geantwoord in lijn met de geest, de reikwijdte en de strekking van de aangenomen Tweede Kamer motie;
- het voor Papendrechtse die weliswaar niet direct in de contour wonen of werken, gewoond of gewerkt hebben, maar (vlak) erbuiten om uiteenlopende individuele redenen c.q. overwegingen van belang kan zijn te weten of en zo ja hoeveel C8/PFOA (nog) in hun bloed aanwezig is;
- uit de hoorzitting over C8/PFOA op 25 oktober 2017, gehouden in het Provinciehuis te Den Haag, gebleken is dat het voor mensen van groot belang kan zijn te weten of deze stof in hun bloed zit;
- vanuit gevalideerd wetenschappelijk onderzoek is gebleken dat C8/PFOA een zeer zorgwekkende (giftige) stof is, die zeer Persistent én zeer Bio accumulerend Toxisch is;
- PFOA (en GenX) niet in ons leefmilieu en leefomgeving thuis horen en geweerd moeten worden, dan wel geweerd hadden moeten worden;
- de Provincie Zuid-Holland bij de vergunningverlening verkeerde inschattingen heeft gemaakt;

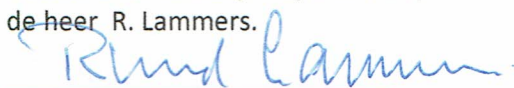
- De inwoners van Papendrecht niet aan deze stof blootgesteld (hadden) mogen worden;
- Emissies van PBT stoffen haaks staan op de uitgangspunten van duurzaamheid;

En verzoekt het College om:

- Aan alle inwoners van Papendrecht die daar prijs op stellen en zich kenbaar maken zich (vrijwillig) te laten testen op C8/PFOA in hun bloed een gratis test ter beschikking te stellen (de kosten worden betaald door het Rijk dus er is van deze maatregel geen negatief effect op de Papendrechtse begroting te verwachten);
- De periode om een test aan te vragen te verlengen met tenminste één maand, tot 31 december 2017, zodat na bekendwording hiervan via de lokale media nog voldoende tijd aanwezig is voor de inwoners om zich, indien zij dat wensen, te laten testen op C8 in hun bloed;
- Brede communicatielijnen open te stellen zodat alle inwoners ook daadwerkelijk kunnen en zullen worden bereikt, door in elk geval de komende weken een advertentie in het Papendrechts Nieuwsblad op te nemen met de mededeling dat alle inwoners in aanmerking kunnen komen voor een gratis bloedtest, als zij daarop prijs stellen en zich kenbaar maken;
- Hierover een terugkoppeling te verstrekken aan de gemeenteraad volgens de geëigende weg;
- Aan de andere gemeenten waarmee in dit dossier nauw wordt opgetrokken, te weten de gemeenten Dordrecht en Sliedrecht, te laten weten wat het (nieuwe) beleid van Papendrecht in deze is en bewustwording te organiseren zodat zo goed mogelijk tot één gezamenlijke aanpak gekomen kan worden;
- Ten aanzien van de uitstoot door chemiebedrijf Chemours van perfluorisobuteen (PFIB) gezamenlijk met andere overheden actie te ondernemen met het doel deze uitstoot op korte termijn te beëindigen wegens (dreiging van) gevaar voor de volksgezondheidⁱⁱⁱ;
- Ten aanzien van enkele door drinkwaterbedrijf Oasen genoemde verbeterpunten^{iv}, die in de wetgeving nodig zijn, actief steun te betuigen namens de gemeente Papendrecht;
- Proactief te zijn op de dossiers de volksgezondheid in het bijzonder betreffende, vanwege de omstandigheid dat Papendrecht in een met stoffenemissies vervuilde omgeving is gelegen en de publieke gezondheid alsmede de gezondheidsbeleving ook om andere redenen (zoals onder andere de fijnstofproblematiek) sterk onder druk staat;

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie Onafhankelijk Papendrecht,
de heer R. Lammers.

ⁱ Stoffen kunnen ingedeeld zijn als Persistent (niet of nauwelijks afbreekbaar in het milieu), én Bio accumulerend (ophoping van de stof in organismen) én Toxisch (giftig) voor mens of ecosysteem. Stoffen kunnen ook aangemerkt zijn volgens de strengere criteria van zeer Persistent én zeer Bio accumulerend (very Persistent very Bioaccumulating). Het doel is deze stoffen te weren uit het milieu, of de concentraties in het milieu zo laag mogelijk te houden. Bron: website RIVM.

ⁱⁱ De heer Timmer namens drinkwaterbedrijf Oasen gaf tijdens de hoorzitting op 25 oktober 2017 in Den Haag aan dat de lozingen van giftige stoffen niet tot in het oneindige kunnen doorgaan en dat er een moment komt dat de drinkwaterbedrijven moeten gaan investeren in omgekeerde osmose, omdat dat de enige manier is om schoon en zuiver drinkwater te kunnen garanderen.

ⁱⁱⁱ Hoogleraar milieuchemie en -toxicologie prof. dr. Jacob de Boer van de Vrije Universiteit in Amsterdam maakt zich ernstig zorgen om de uitstoot perfluorisobuteen (PFIB) bij het chemiebedrijf Chemours. Dat zei hij woensdagavond 19 oktober 2016 tegen Sliedrecht24: "Mijn zorg is dat er bij Chemours vanwege de teflonproductie per jaar 28 kg PFIB uit de schoorsteen mag komen. PFIB is 10 maal giftiger dan fosgeen. Paar maal inademen en dood ben je. Daar is gewoon een vergunning voor afgegeven door de provincie Zuid-Holland. Als het bij Chemours een keer iets misgaat en een wolk uit de schoorsteen komt... Ik moet er niet aan denken", zegt De Boer.

^{iv} Als genoemd tijdens de hoorzitting op 25 oktober 2017 in het Provinciehuis te Den Haag.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

**GROEN
LINKS**

Motie zuiver en veilig water uit de kraan

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 12 juli 2018, ter bespreking van de Kaderbrief 2019;

Overwegende dat:

- het GenX/drinkwater-dossier na de recente uitspraak van de rechter waarin bepaald is dat DuPont/Chemours door mag gaan met lozen (van GenX) actueler is dan ooit;
- de nationale (landelijke) politiek Kamerbreed stelt dat 'de wet tekort schiet';
- dit tekortschieten er onder andere mee te maken heeft dat de drinkwaterbedrijven tijdens het bevoegd gezag niet worden geïnformeerd over de aard van de stoffen die op de rivier(en) / het oppervlaktewater worden geloosd;
- de lokale/regionale politiek dient op te komen voor de belangen van alle inwoners;
- door de fractie van Onafhankelijk Papendrecht bij de algemene beschouwingen in 2017 een motie is opgesteld die de steun kreeg van de ChristenUnie;
- ten aanzien van de noodzaak van het stoppen met lozen van giftige stoffen zoals GenX door DuPont/Chemours de bewustwording van de problematiek de afgelopen maanden bij meerdere partijen lijkt te zijn toegenomen;
- voor veel Papendrechtse (en overige inwoners van de Drechtsteden) moeilijk te verteren valt dat zij er niet langer vanuit kunnen gaan dat ons leidingwater 'het beste en schoonste van de hele wereld' is (bron: OASEN);
- dit nadrukkelijk ook een landelijk probleem is dat vraagt om visie en daadkracht, en dat Papendrecht hier mogelijk verschil zou kunnen maken;

Spreekt uit dat:

- ons laatste 'heilige huisje' (*zuiver water uit de kraan*) kennelijk helaas niet meer bestaat;
- drinkwaterbedrijf OASEN met de thans beschikbare zuiveringsinstallaties niet meer kan voorkomen dat – het resistente – GenX (hoe miniem ook) in ons leidingwater terecht komt;
- drinkwaterbedrijf OASEN een rechtszaak heeft aangespannen tegen DuPont/Chemours;
- het drinkwaterbedrijf die rechtszaak heeft verloren 'omdat er geen juridische gronden zijn de lozingen te verbieden';
- GenX en andere kwalijke chemische stoffen uit het drinkwater geweerd dienen te worden;

- van de gemiddelde hoeveelheid dagelijkse 125 liter water uit de kraan ongeveer 95% voor huishoudelijk gebruik, douche en wc wordt gebruikt en dat hiervan ongeveer 5% bestemd is voor consumptie door de mens;
- het van belang is om mede namens Papendrecht er met klem op te blijven aandringen een wetswijziging door te voeren zodat DuPont/Chemours moet stoppen met het lozen van GenX;
- GenX slechts een van de vele onwenselijke (zorgwekkende) stoffen is, waarvan restanten in ons leidingwater en in ons milieu teruggevonden worden en dat al deze stoffen bij elkaar opgeteld een onwenselijke 'cocktail' van gifstoffen in ons drinkwater vormen;
- het Duitse Milieuagentschap (UBA) over de classificatie van GenX als zeer zorgwekkende stof heeft voorgesteld om stoffen die persistent, mobiel en toxisch zijn – zoals GenX – te classificeren als zeer zorgwekkende stoffen in de Europese wetgeving voor registratie, evaluatie en toelating van chemische stoffen (REACH);
- de Vereniging van Waterbedrijven in Nederland er voorstander van is om in REACH een drinkwatercriterium te introduceren zodat de mogelijke negatieve effecten op de drinkwatervoorziening door de lozing van gevaarlijke stoffen meegewogen kan worden in de toelatingsprocedure van chemische stoffen;
- er dringend behoefte is aan een tweesporenbeleid, waarbij enerzijds ingezet wordt op het stopzetten van lozingen van giftige stoffen en waarbij anderzijds leidingwater (thuis) optimaal gezuiverd (aangeboden) wordt;
- de vergunningverlening moet verbeteren met inbegrip van heldere afspraken tussen bevoegde gezagen over de rolverdeling bij (in)directe lozingen, het uitvoeren van verbeteringen in de praktijk van vergunningverlening onder andere op het gebied van capaciteit en kennisontwikkeling, het gevolg geven aan een duurzame veiligstelling van de openbare drinkwatervoorziening bij vergunningverlening en het toepassen van de algemene beoordelingsmethodiek en immissietoets bij oevergrondwater en indirecte lozingen;
- de structurele aanpak van opkomende stoffen uit puntbronnen in relatie tot bescherming van de drinkwaterbronnen een cultuuromslag impliceert, niet geboren uit luxe maar uit pure noodzaak;
- het streven erop gericht dient te zijn om te allen tijde zuiver water uit de kraan te bevorderen;

Draagt het college op:

- te onderzoeken of het principe 'de vervuiler betaalt' op DuPont/Chemours van toepassing is;
- om als gemeente Papendrecht tenminste, samen met de gemeenten Sliedrecht en Dordrecht, gezamenlijk in te (blijven) zetten op en op te trekken voor het ontwikkelen van een samenhangend beleid voor plaatselijk zuiver en veilig drinkwater;
- relevante ontwikkelingen terug te koppelen ten behoeve van beraadslagingen;

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie van Onafhankelijk Papendrecht
De heer R. Lammers.

Fractie van GroenLinks
De heer B. Grimmius.

Fractie van Partij van de Arbeid
Mevrouw D. Yildiz-Karso.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie drinkwater

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 18 juli 2018, ter bespreking en besluitvormende behandeling van de Kaderbrief 2020;

Overwegende dat:

- uit recent onderzoek van de Vrije Universiteit naar voren is gekomen dat het Papendrechtse drinkwater vervuild is met zeer zorgwekkende stoffen;
- het Papendrechtse drinkwater 10 nanogram PFOA en 20 nanogram GenX-stoffen per liter drinkwater bevat;
- het Papendrechtse drinkwater 142x keer meer GenX-stoffen dan drinkwater uit Sliedrecht bevat;

Spreekt uit dat:

- volgens Europa de veilige norm voor drinkwater een factor van 15x strenger dan de gangbare RIVM-norm wordt;
- het Papendrechtse drinkwater (afkomstig uit de Lek, stroomafwaarts vanaf Chemours in Dordrecht en uit grondwater) op afzienbare termijn binnen de veilige norm gebracht dient te worden;

Draagt het college op:

- het Papendrechtse drinkwater uit dezelfde bron als Sliedrecht te gaan betrekken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Fractie van Onafhankelijk Papendrecht

De heer R. Lammers De heer J.G.S. van der Tak

ANALYSECERTIFICAAT PFAS 2019-32 Tabel 1 van 1

Opdrachtgever Aquapeak B.V. Analysemethode W-PFAS-100 en 103
 Spoorhaven 31
 2651AV Berkel en Rodenrijs

Kenmerk opdrachtgever Aquapeak Waterzuiveraar

Ontvangstdatum opdracht 18 februari 2019

Ontvangstdatum monsters 4 maart 2019

Aanvang uitvoering 11 maart 2019

Rapportagedatum 9 april 2019

EH-code		19/0270	19/0271	19/0272	19/0273	19/0274	19/0275
Omschrijving monsters		Dordrecht Gezuiverd	Dordrecht Kraanwater	Slidrecht Gezuiverd	Slidrecht Kraanwater	Papendrecht Gezuiverd	Papendrecht Kraanwater
parameters		ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter	ng/liter
PFBA	Perfluorbutaanzuur	<4	*4.0	<4	<4	<4	*10
PFPeA	Perfluorpentaanzuur	<4	<4	<4	<4	<4	<4
PFHxA	Perfluorhexaanzuur	<1	4.4	<1	<1	<1	*2.1
PFHpA	Perfluorheptaanzuur	<1	*2.0	<1	<1	<1	<1
PFOA	Perfluoroctaanzuur	<0.5	3.4	<0.5	<0.5	<0.5	10
PFNA	Perfluornonaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFDA	Perfluordecaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFUnA	Perfluorundecaanzuur	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
HFPO-DA	Tetrafluoro-2-(heptafluorpropoxy)propaanzuur	<0.1	0.88	<0.1	0.14	<0.1	20
PFBS	Perfluorbutaansulfonaat	<1	*2.3	<1	*1.3	<1	12
PFHxS	Perfluorhexaansulfonaat	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5	<0.5
PFOS	Perfluoroctaansulfonaat	<1	*1.2	<1	<1	<1	*1.2
6:2 FTS	6:2 Fluortelomeer sulfonzuur	<2	<2	<2	<2	<2	<2

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie schoner en zachter drinkwater

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 07 november 2019, ter bespreking en besluitvormende behandeling van de conceptbegroting 2020;

Overwegende dat:

- het Europees Agentschap voor Chemische stoffen (ECHA) GenX recent heeft aangewezen als zeer zorgwekkende stof (net als eerder PFOA);
- uit recent wetenschappelijk onderzoek naar voren is gekomen dat het Papendrechtse drinkwater met deze zorgwekkende stoffen is vervuild, waarbij het gaat om 10 nanogram PFOA en 20 nanogram GenX-stoffen per liter drinkwater;
- in het Papendrechtse drinkwater 142x meer GenX-stoffen zitten dan het Sliedrechtse drinkwater;
- deze onderzoeksresultaten in het Analysecertificaat PFAS betrekking hebbende op de bemonstering door de Afdeling Milieu en Gezondheid van de VU Amsterdam zijn opgenomen;

Spreekt uit dat:

- de Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid een nieuwe voorlopige gezondheidkundige grenswaarde voor PFOA heeft gepubliceerd, welke grenswaarde 15x strenger is dan de grenswaarde die het RIVM hanteert;
- het Papendrechtse drinkwater een hardheid kent van 10,4 graden Duits en het Sliedrechtse drinkwater een hardheid kent van 6,7 graden Duits, waardoor het Sliedrechtse drinkwater veel zachter is dan het Papendrechtse drinkwater;

Draagt het college op:

- te onderzoeken of het mogelijk is om over te stappen op het drinkwater dat Sliedrecht heeft;
- te onderzoeken of er andere opties zijn die kunnen leiden tot een hogere drinkwaterkwaliteit;
- de gemeenteraad naar aanleiding van de resultaten van deze onderzoeken te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie zachter drinkwater

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 07 november 2019, ter bespreking en besluitvormende behandeling van de conceptbegroting 2020;

Overwegende dat:

- reeds jaren gediscussieerd wordt over de wens tot zachter drinkwater in Papendrecht;

Spreekt uit dat:

- het Papendrechtse drinkwater een hardheid kent van 10,4 graden Duits en het Sliedrechtse drinkwater een hardheid kent van 6,7 graden Duits, waardoor het Sliedrechtse drinkwater veel zachter is dan het Papendrechtse drinkwater;

Draagt het college op:

- te onderzoeken wat de mogelijkheden zijn om tot een zachtere drinkwaterkwaliteit te komen;
- de gemeenteraad naar aanleiding van de resultaten van deze onderzoeken te informeren;

En gaat over tot de orde van de dag.

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie meting Poly- en Perfluoralkylstoffen in het kraanwater

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 05 maart 2020;

Overwegende dat:

- Poly- en Perfluoralkylstoffen (PFAS) in het Papendrechtse kraanwater zitten;
- (schoon, gezond en veilig) kraanwater tot de publieke goederen gerekend mag worden;
- het Europees Agentschap voor Chemische stoffen (ECHA) GenX in 2019 (net als eerder PFOA) heeft aangewezen als zeer zorgwekkende stof;
- uit bevindingen van het RIVM is gebleken dat deze zorgwekkende stoffen in het Papendrechtse kraanwater zitten;
- de ‘[motie meten=weten](#)’ op 08 november 2018 door de gemeenteraad werd aangenomen;

Spreekt uit dat:

- op de Lijst van Ingekomen Stukken onder nummer A32 een brief met onderwerp ‘Meten van PFAS in het Papendrechtse kraanwater’ is opgenomen;
- de gemeente ter zake van de hoeveelheid PFAS in het kraanwater thans niet over nauwkeurige meetgegevens beschikt – [de wens tot meten](#);
- het wenselijk is wél over deze meetgegevens te beschikken – [de wens tot weten](#);

Verzoekt het College:

- om aan het Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam opdracht tot onderzoek te verlenen met betrekking tot het analyseren van PFAS in het Papendrechtse kraanwater;
- de resultaten van dit onderzoek voor het zomerreces aan de gemeenteraad terug te koppelen;

En gaat over tot de orde van de dag.

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht.

ONAFHANKELIJK PAPENDRECHT

Motie Informatiecampagne schadelijke effecten PFAS op menselijke gezondheid

De gemeenteraad van Papendrecht, in openbare vergadering bijeen op 08 juli 2021;

Overwegende dat:

- Poly- en Perfluoralkylstoffen (PFAS) zitten in het Papendrechtse kraanwater;
- Het Europees Agentschap voor Chemische stoffen in 2019 GenX, net als eerder PFOA, heeft aangewezen als 'zeer zorgwekkende stof';
- Het Chemisch-Toxicologisch Laboratorium van de Vrije Universiteit Amsterdam in 2020 heeft vastgesteld dat in het Papendrechtse kraanwater 21,3 nanogram PFAS per liter teveel zit;
- De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid recent een nieuwe gezondheidkundige grenswaarde heeft bepaald, die lager is en dus strenger;
- De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid een nieuwe gezondheidkundige grenswaarde heeft afgeleid voor de sominname van vier PFAS, te weten PFOA, PFOS (perfluorooctaan-sulfonzuur), PFNA (perfluornonaanzuur) en PFHxS perfluorhexaansulfonzuur);
- Het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu in opdracht van de gemeente Dordrecht onlangs het rapport 'Herziening van de risicobeoordeling van GenX en PFOA in moestuin-gewassen in Dordrecht, Papendrecht en Sliedrecht' heeft opgeleverd;

Spreekt uit dat:

- De inname van PFAS via het kraanwater schadelijk is voor de menselijke gezondheid;
- De Europese Autoriteit voor Voedselveiligheid een maximale sominname van de vier PFAS componenten adviseert van tezamen 4.4 nanogram per kilo lichaamsgewicht per week;
- De meeste inwoners van Papendrecht ruim boven de aanbevolen maximum sominname van PFAS uit zullen komen [Bijlage bij de motie], zeker als de gehalten van de vier PFAS componenten uit andere voedingsmiddelen zoals groenten/vlees/eieren hierbij opgeteld worden;

Verzoekt het College:

- De inwoners van Papendrecht hierover volledig en transparant te informeren;
- De gevaren van de inname van PFAS stoffen voor de menselijke gezondheid uit te leggen;
- Een informatiecampagne op te starten, waarin de (gemeentelijke) overheid aangeeft op welke manieren de inwoners zich kunnen beschermen tegen de schadelijke PFAS inname;

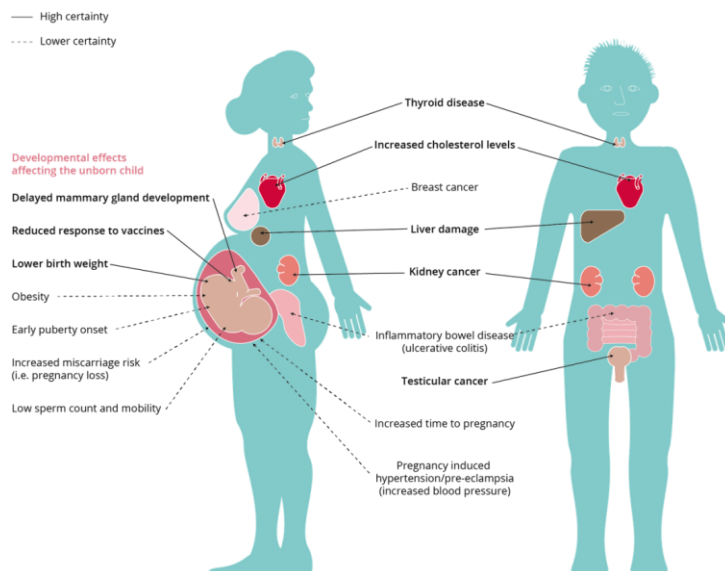
En gaat over tot de orde van de dag.

De fractie van Onafhankelijk Papendrecht.

[Bijlage bij de motie]

- De meeste inwoners van Papendrecht via het kraanwater – uitgaande van een dagelijkse consumptie van 2 liter – op een wekelijkse PFAS inname van 294 nanogram (7 dagen x 2 liter x 21 ng/liter) uit kunnen komen;
- Een persoon met een lichaamsgewicht van bijvoorbeeld 60 kilo maximaal 264 nanogram PFAS per week mag innemen (60 kilo x 4.4 nanogram per kilo lichaamsgewicht = 264 nanogram);

Effecten PFAS inname op de menselijke gezondheid zijn weergegeven in onderstaande afbeelding.

VRIJE
UNIVERSITEIT
AMSTERDAM

Faculteit der
Betawetenschappen

Afdeling Milieu en Gezondheid
De Boelelaan 1108 1081HZ Amsterdam
www.science.vu.nl/environmentandhealth

ANALYSECERTIFICAAT PFAS 2020-52 Tabel 1 van 1

Opdrachtgever Onafhankelijk Papendrecht Analysmethode W-PFAS-100 en 103
Jhr A.F. de Savigny Lohmanlaan 8
3354 AS Papendrecht
Kenmerk opdrachtgever Drinkwater Papendrecht

Ontvangstdatum opdracht 6 maart 2020
Ontvangstdatum monsters 4 juni 2020
Aanvang uitvoering 8 juni 2020
Rapportagedatum 19 juni 2020

Het adres is aangeleverd door onafhankelijk Papendrecht en de bemonstering is door de afdeling Milieu en Gezondheid uitgevoerd op 4 juni 2020

EH-code	20/0541				
Omschrijving monsters	Papendrecht Kraanwater				
parameters	ng/liter				
PFBA	Perfluorbutaanzuur	12			
PFPeA	Perfluorpentaanzuur	<4			
PFHxA	Perfluorhexaanzuur	*1.4			
PFHpA	Perfluorheptaanzuur	<1			
PFOA	Perfluoroctaanzuur	4.3			
PFNA	Perfluornonaanzuur	<0.5			
PFDA	Perfluordecaanzuur	<0.5			
PFUnA	Perfluorundecaanzuur	<0.5			
HFPO-DA	Tetrafluoro-2-(heptafluoropropoxy) propaanzuur	17			
PFBS	Perfluorbutaansulfonaat	6.5			
PFHxS	Perfluorhexaansulfonaat	<0.5			
PFOS	Perfluoroctaansulfonaat	<1			
6:2 FTS	6:2 Fluorolekomeer sulfonzuur	<2			

* de waarde ligt tussen de aantoonbaarheids grens (LOD) en de bepaling grens (LOQ)

Datum 19 juni 2020
Naam Jacco Koelkoek
Functie Analist

De resultaten hebben uitsluitend betrekking op de monsters die door de opdrachtgever ter beschikking zijn gesteld.
Dit analysecertificaat mag niet anders dan in zijn geheel worden gereproduceerd.

Aan de gemeenteraad

datum	19 juli 2021
behandeld door	RL. Emens
kenmerk	2021-0098893
doorkiesnummer	14078
onderwerp	Art. 40 vraag OP PFAS.

Geachte heer/mevrouw ,

Op 14 juli 2021 is via de afdeling griffie een artikel 40 vraag ontvangen van de fractie OP betreffende PFAS.

Volgens het Reglement van Orde dient deze vraag binnen een termijn van 30 dagen beantwoord te worden. Er is meer tijd nodig i.v.m. het zomerreces van het college.

Beantwoording zal uiterlijk 3 september 2021 plaatvinden.

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Papendrecht,
de secretaris, de wnd. burgemeester,

J.M. Ansems

A.M.M. Jetten